

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za tujezemstvo: četrtno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštnice hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Ne hujskajte stanov proti stanovom!

Naš cilj mora biti: enakopravnost in pravično ravnovesje med stanovi

Naše slovensko ljudstvo ima kljub veliki podvrženosti klerikalizmu, ki s svojimi verskimi zlorabami sicer zmanjšuje njegove duševne sposobnosti, vendarle precej zdrave nazore o življenju. Zato je zaman prizadevanje SKS, ki hoče iz Hrvaške v Slovenijo presaditi znana gesla «o pokvarjeni gospodi», in o hujskanju kmeta proti drugim stanovom. Zdrav razum se takim nezmiselnim geslom upira, ker zdrav razum spoznava, da je **opravičen obstoj vseh stanov, ki vsi skupaj tvorijo velik stroj, v katerem vsak stan opravlja svoje delo.** Stanovi drug drugega izpopolnjujejo in drugi drugim pomagajo do udobnejšega življenja. Naš kmet je pa tudi poštenjak in ne mara uničevati drugega stanu, nego samo zahteva zase iste pravice, kakor jih imajo drugi. To je edino pravilno. Čut poštenosti nam velja, da skušajmo doseči čim pravičnejše ravnovesje med vsem stanovi, kar si povsod po svetu prizadevajo doseči demokratske stranke. To je tudi končni cilj SDS.

«Kmeti list», ki že nekaj časa razvija svoje napačne nazore in skuša podnetiti ter razpihati mržnjo proti «gospodi», ne bo uspel ne samo zaradi poštenosti našega kmetijskega ljudstva, nego tudi zaradi dejstva, da med stanovi v Sloveniji ni preostro začrtanih razlik in da je skoro ni kmetijske obitelji, ki bi ne imela po enega sorodnika med «gospodo», med obrtniki in med industrijskimi delavci.

Kakor zlorablja klerikalci vero v svoje strankarske svrhe, tako bi rada zlorabljala SKS mržnjo proti nekmetiskim stanovom. Eno in drugo je podiranje, a zidata slabo tako SLS kakor SKS. Cilj vsake stranke bi moralo biti blagostanje vsega naroda. Razlike med strankami bi morale obstojati le v različnih nazorih, kako bi se dal ta cilj doseči. Mnogo manj grdega političnega prekljanja bi bilo, če bi bile vse stranke poštene in vse gledale le na ta cilj, ne pa le iskale kakršnihkoli tudi prav grdih sredstev, da pomnožijo število svojih pristašev.

Zanimivo je tozadevno naziranje starega kmetijskega očanca, ki nam je kot odgovor na protigosposko demagogijo «Kmetijskega lista» pisal med drugim naslednje: «Jaz sem trd kmet, ki mi pero ne teče dobro, moj sin pa je baš dokončal šole. Ako bi se torej hotel nanačno ravnati po zahtevah «Kmetijskega lista», da naj kmet sam sebi vlada in v vsej politiki in ureditvi države sam odloča, bi torej menda moral jaz prijeti pero v roke, sinu pa menda izročiti plug. Vsi moramo soodločevati po poštenosti pri ureditvi naše države, tako kmetje, obrtniki, trgovci, delavci in drugi, toda noben stan naj si ne lasti nadvladja nad drugim. Sicer pa so besede «Kmetijskega lista» itak nestvarne, ker so tudi v SKS voditelji gospodje, ker je pač v vsaki stranki treba za glavno vodstvo bolj izobraženih ljudi, kakor smo mi kmetje. Kmeti stan je prav tako zastopan v SDS, kakor je v SKS, in prav

tako tudi v vodstvu SDS soodločuje kmeti stan.»

To pismo nam je eden dokazov, da je protigosposka demagogija SKS brezizgledna. Saj je vendar naš človek tudi sam videl, da se ta gesla niso uveljavljala niti v času, ko je bila SKS v vladi. Rečemo celo lahko, da je SDS, ko je bila v vladi, več storila za kmeti stan kakor radičevsko-radikalna vlada, ki jo je g. Radič večkrat imenoval pravo kmeti vlado.

Ne vemo, kaj «Kmeti list» prav za prav hoče povedati, ko govori o «pokvarjeni gospodi». Med drugim pravi: «Pri nas v Sloveniji imamo liberalne pokvarjence in klerikalne pokvarjence. Vsak pameten človek si je danes na jasnem, da ima kmet od liberalizma prav toliko kakor od klerikalizma. Če je liberalen kmet pijanec in zapravljivec, mu ves njegov liberalizem in vsa njegova «naprednost» ne bo rešila domačije pred rubežnijo in pred bobnom ter prav tako tudi klerikalnega kmeta vse njegovo klerikalstvo ne bo rešilo pogina, če je lenuh in zanikrnej. Klerikalstvo in liberalstvo je za kmeta farba, ki jo meša za nepoučene kmečke možgane liberalna in klerikalna pokvarjena gospoda, da baš takrat, ko tak boj za prazen nič doseže svoj višek, lahko sklene tako pod roko nekaj postav, ki kmetu prav pošteno izpraznijo žepo.»

Tako pravi «Kmeti list», a verjeti takim besedam ne morejo niti najsiromašnejši mož-

gani. Mi, ki smo poštene, moramo povedati, da imamo v Sloveniji poleg gori omenjenih pokvarjencev še tudi radičevske, radikalske, socialistične in komunistične pokvarjence, in sicer zato, ker se dobe posamezni izprienci tako pri vseh strankah kakor tudi v vseh stanovih; zelo vzvišeni duhovniški stan ne dela izjeme. Nadalje pristavljamo h gori omenjenemu nestvarnemu besedičenju o liberalnem pijancu in klerikalnem lenuhu še naslednje: «Če je radičevski kmet zapravljivec, mu vse njegovo radičevstvo ne bo rešilo kmetije, prav tako socialističnemu pijancu ne more pomagati socializem itd. Ali pa morda šteje «Kmeti list» med pokvarjence le gospodo v dotičnih strankah? Kaj ima morda samo izobražen človek patent na izprijenost?

Nehajte, nehajte s takimi farbarijami! Ali ni škoda izgubljati besede za prazen nič? Ali ima zmisel lagati, da morda le en stan plačuje ogromne davke, drugi pa ne? Prav vsi, zlasti v Sloveniji, plačujejo visoke davke, celo siromaka delavec in zasebni uradnik. Oba morata prav tako stradati kakor siromašen kmet zato, da je davek v redu plačan. Zakaj pa ni SKS, ko je bila tako dolgo v vladi, odpravila te nedostatke? Od dobre politike v vladi bi imel naš kmet več koristi kakor od praznih besed v «Kmeti listu». Dovolj je imela prilike radičevsko-radikalna vlada za izenačenje in znižanje davkov.

Ne hujskajte stanov proti stanovom! Proč z demagogijo in varanjem ljudstva! Živela sloga, enakopravnost in pravično ravnovesje med stanovi in poklici! Vsak delaven človek, pa naj dela telesno ali duševno, ima pravico do življenja, vrednega človeškega bitja, in je koristen član velike človeške družbe.

Klerikalni voditelji si že zopet upajo med ljudi

Na shodih govore o nevarnosti za vero, da bi jih ljudje ne spominjali na polom politike SLS v vladi

Čim so klerikalci tako žalostno zleteli iz vlade, ni bilo nič slišati o kakšnih taborih in večjih shodih SLS, kajti težka vest voditeljem SLS ni dala priti med svoje podeželske pristaše, katere bi sicer morda skušali tolažiti z uveljavljenimi malenkostnimi davčnimi olajšavami. Vendar bi se ne upali govoriti o avtonomiji, o boju proti korupciji, proti volilnim nasiljem, o dobrem državnem gospodarstvu, o izenačenju davkov, o skrbni za delavstvo. Na vse to je namreč SLS v vladi pozabila, čeprav je prej v opoziciji bila vedno silno glasna za avtonomijo, poštenost, državno varčevanje ter neprestano obljubljala raj svojim pristašem.

Vsega tega ni čuti več na klerikalnih shodih. Na nedeljskem taboru SLS na Trški gori pri Novem mestu so se slišali govori skoro le o veri, verskih nasprotnikih in navduševanju za enotnost SLS, kar končno pomeni, da je vodstvo SLS v dvomu, ali se bo pri prihodnjih volitvah mogla ohraniti SLS nerazcepljena. Poslanec g. Sušnik je celo dejal: «Glejte, da ne opustite vere v Boga in SLS.»

Torej brezverska lajna bo pri prihodnjih volitvah tisti glavni kanon, ki naj bi uničeval nasprotnike in lepil občutne razpoke v SLS. Takega brezverskega kanona se še hočejo posluževati in ga v polni meri izkoristiti, dokler ne stopi v veljavo strah in trepet naših klerikalcev — kancelarparagraf, kajti potem bo začel prihajati konec varanja preprostega človeka. S tem bo vera samo pridobila na svojem trdnem položaju in čistosti. Morda bo potem tudi klerikalce manj zanimala vera, ki se ne bo mogla več brez rizika izrabljati v strankarske svrhe.

Ker se klerikalci že oborožujejo za volitve in že razkazujejo svoje volilno orožje, je potrebno, da se v naših vrstah krepko pripravljamo na protiudarce, kar bo tem lažje, čim bolj bodo klerikalci odkrivali svoje načrte za volilni boj. Morda bo ob razpisu volitev že bolj jasno, da bi skupna fronta vseh naprednih strank mogla uspešneje potlačiti naše slovensko gorje — klerikalizem.

Politični pregled

Politični položaj v Beogradu je zopet doživel preokret. Izkazalo se je, da sedanja

vlada ni trdna.

Nenadoma so nastala huda nasprotja med strankama radikalov in Davidovičevih demokratov, ki tvorita vlado. Gre za razdelitev velikih županov in sreskih poglavarjev ter se v tem vprašanju obe vladni skupini ne moreta sporazumeti.

Trdi se že, da

bo takoj po povratku kralja v Beograd vlada g. Vukičevića odstopila.

S tem naj bi se dala možnost, da bi se glede na neprijetne zunanje in tudi notranje politične prilike moglo ponovno razpravljati, ali je Narodna skupščina sposobna, ustvariti delovno vlado, in ali je neizogibna potreba za razpis volitev.

V zadnjem času je naša država prišla v resen spor z Albanijo.

Albanska oblastva so namreč brez pravega povoda aretirala našega dragomana (tolmača) Gjuraškovića v Tirani in ga sedaj kljub naši odločni zahtevi ne marajo izpustiti. Zaradi tega samovoljnega postopanja albanskih oblastev je naš poslanik v Tirani zapustil svoje mesto ter se vrnil v Beograd. Kakor se poroča, bo albanski poslanik v Beogradu Cena beg posredoval v tem sporu; po izjavi Cene bega bo spor v nekaj dneh ugodno rešen. V sporu baje posreduje za mirno rešitev tudi italijanski poslanik v Beogradu general Bodrero.

Spričo tolikega opravljanja z inozemstvom in z domačimi prilikami so

glasovi o volitvah zopet malo potihnili,

dasi politični krogi skoro gotovo pričakujejo za letos volitve, ki sicer radikalom ne prija posebej. Nedvomno bodo radikalni izgubili mnogo glasov, kakor bodo v ostalih pokrajinah povsod nazadovale večinske stranke, zlasti v Sloveniji klerikalci. Dosedanje večinske stranke so se izživele, ker niso pokazale, da znajo delati v prilog ljudstvu. Kaj ima na

primer Slovenija od tega, da je vsa poveljna leta bila pri nas skoro neomejena gospodarica SLS? Ali ima naš kmet, obrtnik, delavec kaj od neprestanih obljub?

Te dni je nastala

resna kriza tudi v Rumuniji.

Rumunska vlada Averescuja je morala odstopiti in se je po daljših pogajanjih sestavila volilna vlada pod predsednikom princem Barbu Stirbeyem. Zbornica in senat sta se razpustila in se bodo vršile nove volitve v dneh 7. do 14. julija t. l.

Resna napetost med Anglijo in Rusijo

se je še poostрила. Ruski poslanik v Londonu in angleški poslanik v Moskvi sta se vrnila domov. Kakor poročajo iz Londona, je prišla angleška vlada v posest novih dokazov o boljševiški propagandi in vohunstvu v Angliji. Kakor je podoba, Anglija nikakor ni pripravljena popustiti in je zato opasnost nove svetovne vojne vedno večja, zlasti, ker je popolnoma jasno, da ni odkritje boljševiške propagande glavni vzrok za prelom odnošajev med obema državama, temveč strah pred rusko silo, ki jo hoče Anglija oslabiti.

Na Kitajskem je

južnokitajska armada porazila v pokrajini Honan Čangtsolina.

poveljnika severnokitajske vojske in vjela preko 100.000 Čangtsolinovih vojakov.

DOPISI

ŠT. JANŽ PRI ZIBIKI. Šmarski Sokol bo priredil na Telovo pešizlet v Št. Janž, in sicer ob 3. uri popoldne k Orehovškemu (gostilna Tojnko). Prav istega dne bo imela ob 2. uri popoldne tamkajšnja kraj. org. SDS svoj mesečni članski sestanek in odborovo sejo. Ker bodo prišli k nam gostje iz Šmarja, naši bratje Sokoli, naj bi bila udeležba častna. Vabljeni so tudi sosede od Sv. Štefana, iz Loke, Tinskega in drugod. Spored

bo objavljen v «Jutru». Torej na Telovo, 16. t. m., v Št. Janž vsi, ki mislijo napredno!

HRASTNIK-DOL. Na Telovo 16. t. m. se bo vršil ob devetih dopoldne v gostilni g. Avgusta Dolinška na Brnici javen politično-gospodarski shod. Poročal bo narodni poslanec g. dr. Pivko. Pridite!

LAŠKO. Klerikalni prvaki s svojim duševnim voditeljem iz Celja so pričeli boj proti vsemu naprednemu pokretu, seveda ne javno, ampak bolj iz ozadja po svojih starih metodah. Uporabljajo se razne spletke, ker jim seveda diši, da bi svoj vpliv v občinah Sv. Krištof in Laško povečali. Za razdiralca vsega naprednega pokreta so si dobili moža, ki se je začasno nastanil v Laškem. Prva njihova naloga je bila, napraviti razdor v krajevni organizaciji Sv. Krištof, kar se jim pa ni posrečilo v toliki meri, kakor so si predstavljali. Uverjeni smo, da so se razmere razčistile, vsa nesoglasja odpravila. Rezultat je pokazal, da so bile te spletke osebnih nasprotstev in političnega koristolovstva. Krajevna organizacija SDS Sv. Krištof bo šla v bodoče s podvojenimi silami v boj, in baš oni, s katerimi je računala SLS, ostanejo zvesti programu SDS kot hrabri vojščaki za napredek in povzdigo človeštva na demokratski podlagi.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Tu dvigajo duševni voditelji maloštevilnih klerikalcev glave, misleči, da SDS več ne obstoja in da je prišel čas, ko bo treba nastopiti in se maščevati proti vsem onim, ki so jih pahnili v ozadje javnega delovanja. Omenimo, da so vodje SLS v zmoti, ker zavedni naprednjaki gredo enotno in s požrtvovalnostjo v boj in ne bo prav nič koristil blagoslov dr. Godniča z dne 1. maja t. l. v Goveah. Prebivalci pravijo, da si dr. Godnič pripravlja teren v našem okraju za poslanski stol, češ, da za dr. Gosarja, sedanjega poslanca SLS in ministra za socialno politiko bivše klero-radikalne vlade, ni več prostora v našem srezu.

Sv. LENART NAD LAŠKIM. V naši občini je volilni boj za predstoječe občinske volitve v polnem teku. Pozdraviti je, da so se naprednjaki združili in sestavili skupno listo, katera bo pri volitvah zmagala. Ves trud g. župnika in njegovih pristašev ne bo rešil klerikalcev propada.

MARIJA GRADEC. Občinske volitve za našo občino se bodo vršile po dosedanjih informacijah meseca oktobra t. l. Zavedni občani, ki jim je

Ivan Albreht:

Skrivnost sv. Barbare

(Dalje.)

Tako je rasel Kozma. Od dne do dne hujši je bil ogenj v njem.

Ko je dopolnil štirinajsto leto, je njegov rednik Čet umrl in mu zapustil skromno bajtico, kjer je odslej gospodaril Kozma sam. Na papirju je sicer dobil varuha, ki se pa ni dosti menil zanj. Kozma ga niti dobro ni poznal po obrazu. Ko je ovdovela Repinka, njegova teta, jo je šel Kozma včasih obiskat. Pri teh posetih je opazil nekaj let mlajšo Agato in zakoprnel po njej. Deklica se ga je že tedaj bala in bežala pred njim, dasi ji ni storil nikoli nič zalega. Celó nenavadno uslužen je bil nasproti njej. Prinašal ji je redko cvetje in se ji na vse mogoče načine skušal približati, ali Agata je takoj zajokala in zbežala, čim ga je zagledala.

Ta neprodorna izobčenost je izoblikovala pohabljenca na čisto svoj način. Začel je zalezovati dekleta pri kopanju in jim odnašati obleke. Spočetka jim jih je samo raznašal proč od vode, da so morala drhteča in plaha begati za njimi, medtem ko je Kozma izza gostega grma opazoval njih zadrego. Zgodilo se je tudi, da je včasih nenadoma pošastno zabrlizgal in zanihal mednje, vendar se ni mogel nikoli nobene polastiti. Njegovo kepa-sto telesce ni moglo nikoli zlomiti odpora, s kakršnim so se ga branila mlada, zdrava bitja. Osramočen in ponižan je odjenjal in pobegnil, dekleta po so še dolgo vriščala z

zbadljivkami in raznimi nelepimi priimki za njim. Sramota ga je naredila še bolj odurnega. Kakor zaklenjen je bil, dokler naposled ni popolnoma opustil zalezovanja deklet in se docela predal samo svoji razgreti domišljiji.

Čim bolj je prihajal Kozma v leta, tem hujša je bila njegova strast. Iz te strašne, nepremagljive želje je pri Kozmi prav za prav izviralo vse, kar je počel. Ker ni imel niti v enem srcu zavetja, niti v enem srcu na svetu toplega kotička, kamor bi šel iskat zavetja v trenutkih zmedenosti in potrnosti, je reševal vse sam, čisto sam in po svoje. Vsaka misel, ki je pognala v njem kal, je bila zanj ukaz, ki se mu je popolnoma pokoril. Zato se je zaletaval iz teme v temo in blodil v svoji duši po groznem močvirju.

Sredi te strahotne teme je svetila ubogemu izobčencu svetla, jasna luč, sestričina Agata. Kakor je zadnja leta sovražil ves svet in še posebno ženske, zlasti mlade ženske, tako je občudoval Agato. Ona je pomenila zanj višek dobrega, blagega, vir miru in tiste sreče, kakršne si vse žive dni zaman želi slednje človeško bitje, pa naj bo še tako ponižano in izobčeno. Kadar je mislil na Agato, je bil Kozma čisto kakor zdrav človek. Jel je sanjati in v svoji bolehnosti domišljiji verjeti, da so in da morajo biti njegove sanje resnične.

Ko je slišal, da je Reza, Agatina mati, obolela, je bila pohabljenčeva prva misel:

«Teta Repinka mora umreti!»

To je bilo zanj neizogibno dejstvo. Iz tega je potem razpletal vse svoje načrte, ki so se vsi iztekali v enega:

«Agata mora biti moja žena.»

Ob tej misli je siromak kot trepetlika pordrhteval in celo jokal. Lazil je po potih, koder je vedel, da je kdaj hodila Agata, se metel na tla in divje poljubljal zemljo. V temnih nočeh je celo blodil okrog Repinkine bajte.

Kljub vsem tem strahotnim motnjam so se dramila včasih v tem bitju i najblažja človeška čustva. Zažejalo ga je po sreči in se je zatekel v naročje vere. V takem navalu se je skril v cerkev, da ga je cerkovnik nevede zvečer zaklenil vanjo. Čim je bil sam, je jel Kozma pretresljivo moliti in klicati vse višje sile na pomoč. Vendar je tudi to počel na čisto svoj način. Plazil se je od oltarja do oltarja in začel objemati in poljubljati kipe svetnikov. V takem ognju je bilo zanj vse živo. Vse ga je razumelo, mu odgovarjalo in ga tolažilo. Ko pa je prišel cerkovnik zvonit dan, se je Kozma iztreznil, se potuhnil v temen kot in se srdito razjokal.

Nekega dne je Kozma zaznal za Repinkino bolezen in za nadloge, kakršne s terjanjem povzročajo njegovi teti razni upniki. Takoj se je odločil, da hoče pomagati. Ni mu bilo za Repinko; zanj je celo sklenil, da mora umreti. Ali v njegovi domišljiji se je zdaj tem bohotnejše razcvetela Agata. Koder je hodil, kjer je bil in kar je počel, vedno in povsod je žarela Agata pred njim. Agata, cvetoča nevesta, v cvetju cvetka, kraljica med družicami, on pa podnožnik njene sreče, tako jo je sanjal dan in noč. Od dne do dne in celo od ure do ure hujše je bilo njegovo koprnenje, ki je naposled hotelo videti Agato mater, srečno mater z detetom na prsih. In to

dovolj klerikalnega gospodarstva, se pridno pripravljajo za te volitve.

TEHARJE. (Smrtna kosa.) Tu je umrl posestnik, gostilničar in mesar g. Franc Zohar. Pokojnik je bil splošno spoštovan mož, kar je pokazal tudi pogreb. Blag mu spomin!

LOPERČICE PRI ORMOŽU. Gasilno društvo Frankovci-Loperčice bo priredilo na Ivanjsko nedeljo 26. t. m. v Pušencih v gostilni «Verhovčak» svojo običajno poletno veselico z obilnim sporedom popoldne ob 3. uri. Vabljeni vsi sosedi gasilci in prijatelji društva!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ČIŠČENJE IN SORTIRANJE ŽITA.

Hvala Bogu, da smo začeli tudi pri nas izpregledovati veliko važnost, ki jo ima skrbno čiščenje žita za pridobitev boljših pridelkov in za lažjo in boljšo prodajo pridelanega žita. Naši gospodarji se čim dalje bolj zanimajo za to vprašanje in je sprito tega povsem naravno, da se te vrste strojev čim dalje bolj širijo po deželi. Danes imamo že veliko število kmetijskih podjetij, ki imajo večje in izboljšane trijerje, na katerih čistijo žito svojih članov. Ugodne posledice tega ravnanja se že povsod kažejo in se bodo še bolj kazale, kakor hitro se bodo naši gospodarji poprijeli povsod skrbnejšega čiščenja in sortiranja žita.

Čiščenje žita je važen predpogoj za čiščenje zemlje od plevela, ki ga je pri nas povsod dosti. Je pa še drug važen razlog za čiščenje semen. S čistim semenom ne pospešujemo le čiščenja zemlje od plevela, ampak zboljšujemo tudi ves pridelek glede na količino in na njegovo kakovost. V čisti zemlji se dviguje pridelek. Namesto plevela rastejo žitne rastline, ki dajejo zato bogatejši pridelek. Razen tega si prihranimo na stroških za plevel in za obdelovanje zemlje.

Stroji za čiščenje žita se nam izplačajo v najkrajšem času, in ker jih lahko rabi veliko število gospodarjev je prav, da jih naročajo kmetijske podružnice in da jih skupno rabimo. Novejši čiš-

tilniki (trijerji) so tako izpopolnjeni, da nam razne vrste žita kar najbolje očistijo in da ga obenem prebirajo ali sortirajo. To je danes važno in potrebno. Za seme je pripraviti najboljšo blago. Tudi za prodajo je ločiti dobro blago od slabega. Slabo blago naj ostane za domačo porabo, za živež in krmo. Skrbno očiščeno in sortirano blago lahko najde kupca in dobro ceno, dočim je za slabo blago težko najti kupca. Sedaj je čas, da se pobrigamo za nabavo dobrega čistilnika, če ga še nimamo. Stare, malovredne čistilnike je pa opustiti, ker ne odgovarjajo današnjim potrebam.

PERONOSPORA IN OIDIJ.

Štirideset let se že bojujemo proti temu dvema boleznima naših vinogradov, pa jih še do danes nismo mogli pregnati ali pa ustaviti. Največ je temu krivo pomanjkljivo delo v zvezi z nepravilnimi vsakoletnega vremena. Peronospora se nam stalno pojavlja, zdaj v večjem zdaj v manjšem obsegu, tako da imamo s tem sovražnikom stalno opraviti in da imamo v tem boju leto za letom ogromne stroške. Dasi imamo že toliko desetletij dela z eno in drugo boleznijo, je vendar še zmeraj dosti vinogradnikov, ki ne ločijo teh dveh bolezni, če se prikažeta na grozdju.

Obe bolezni, peronospora in oidij ali kakor jih pri nas tudi imenujemo, strupena rosa in grozdna plesnoba, sta posebni vrsti plesnji. Glavna razlika se kaže med njima v tem, da je peronospora notranja bolezen, oidij pa vnanja bolezen. Peronospora uničuje liste, zarod (kabrake) in grozde. Na zunaj se vidi ob uničenih mestih značilna nitkasta plesnoba. Oidij je pa vnanja ali kožna bolezen, ki se drži vnanje kožice grozdnih jagod v podobi belosivega prahu brez vsakih nitk. Pozneje nam te jagode razpokajo, ne da bi se posušile ali da bi ovele.

Proti eni in drugi bolezni se moramo še dalje previdno in skrbno boriti in s posebnim ozidrom na vremenske nepravilnosti, ki posegajo vsako leto vmes in delajo mnogo kvare in stroškov.

Proti peronospori je še zmeraj najučinkovitejše sredstvo raztopina modre galice in apna. To sredstvo je najbolj preizkušeno in najbolj zanesljivo. Treba le na to gledati, da je modra galica čista, da je tekočina pravilno pripravljena in da je za eno in drugo škropljenje dosti močna, posebno v bolj vlažnih letih. Nepravilno priprav-

ljena brozga je kislja in razjedljiva ali pa premalo izdatna. Za preskušnjo je potreben lakmusov ali pa fenolftalinov papir.

Proti oidiju je najboljšo sredstvo žveplo, ki mora biti popolnoma čisto fino zmleto in prevejano (ventilato). Pri žveplu se slepari s tem, da ni čisto in da so mu primešane druge snovi. Zato je važno, da kupujemo le garantirano čisto blago, ki je dvakrat rafinirano.

Namesto žvepla se priporočata danes tudi salojidin in sulikol, ki sta važna v letih in krajih, kjer je premalo solnca in toplote za učinkovanje žvepla. Eno in drugo sredstvo je primešati galičnemu škropivu in sicer vzamemo na 100 litrov tekočine po $\frac{1}{4}$ do 1 kg salojidina ali pa 25 do 50 dkg sulikola.

Planinsko kmetijstvo, pašništvo in planšarsavo

(Iz poročila okrajnega kmetijskega referenta g. Sušiča na planinskem zboru v Kamniku.)

Planinska kmetija, to je kmetija v goratih krajih, se v marsičem razlikuje od izrazito nižinskih kmetij. Za planinsko kmetijo je značilen in merodajen reden pašniški obrat, ki se prične praviloma že v dolini in nadaljuje na nižjih ali pa kar naravnost na visokih planinskih pašah. Navadno je pašni obrat združen z izdelavo sira. Združitev planinskega pašništva s predelavo mleka v sir ali tudi maslo imenujemo «planšarsavo». Značilno je tedaj za gorsko kmetijo tako rekoč dvojno življenje, dvojno obratovanje: obratovanje v dolini, ki je tesno spojeno z obratovanjem na planini. Poleg tega ima večina slovenskih planinskih kmetij v dolini tudi svoje poljedelstvo, ki je zopet v marsičem tesno spojeno s planinskim obratom.

Glavna veja planinske kmetije je živinoreja, in sicer govedoreja. Če hočemo govoriti o bodočnosti našega planinskega gospodarstva, nam mora biti pred očmi zlasti kupčija z dobro plemensko živino, za katero najdemo povsod odjemalce, ako bomo kaj prida nudili. Nadalje je mlekarstvo (maslarstvo, sirarstvo) smer, ki jo moramo ubirati, da postavimo planinsko gospodarstvo na zdrav kupčijski temelj. Poudarjam pa, da je odvisen pravi gospodarski uspeh govedoreje v prvi vrsti od dobrega travništva, dobro oskrbovanih pašnikov v dolini in v višavah planin. Še bolj kakor pri navadni nižinski kmetiji se pri planinski kmetiji uveljavlja tesna spojenost in odvisnost posameznih činiteljev kmetijskega obrata. Veriga teh činiteljev ne sme biti pretrgana, oziroma zrahljana, ker v tem primeru hira in propada celotno gospodarstvo dotičnega kmeta. Sklenjeno verigo pa tvorijo: travnik-pašnik-planina-živina-mlečni izdelki-gnoj-njive. Če je v tem kolobaru le en člen

drobno dete, je premišljeval Kozma, bi bilo njegova kri!

Razmišljal je na vse strani, dokler se ni nazadnje na cvetno nedeljo odločil in prišel k Repinki. Silno ga je bolelo, ko je videl, da je Agata pobegnila iz sobe, vendar o svojem končnem uspehu ni več dvomil. Kakor blisk mu je bila šinila tista misel o imenitnosti svojega neznanega očeta v glavo. Kakor pijavka se je zasedal vanjo.

Ker pa Agate le ni hotelo biti nazaj k materi, ga je zaskrbelo. Spomnil se je, da je ob prihodu videl odhajati Krasinko in Jošta, ki je zdrav in krepak. Ako se morda hoče Jošt polastiti njegove Agate, tedaj mu Bog pomagaj! Dobil je ne bo nikoli, živé vsaj ne!

Tako je v dnu srca sklenil Kozma, ko je pred večernicami na cvetno nedeljo odniha! iz Repinkine bajte.

V.

Medtem ko sta Repinka in Krasinka mladima že navoščili na cente sreče in blagoslova, je Jošt hodil z Agato po zelenečem polju in premišljeval in iskal tiste izbrane, blažene besede, ki bi z njo razodel izvoljenki, kako jo ima rad. Pripovedoval ji je o ptičkih, ki so lani gnezdili na vrtu, o lastovkah, ki se bodo zdaj spet kmalu vrstile in gostolele okrog hiše, o delu ji je govoril, kako ga namerava razporediti, ker mati že prepušča vse gospodarstvo njemu in se tako pripravlja polagoma na tisti čas, ko bo vse obviselo na njegovih ramah.

Dan je bil lep in za tak zgodnji čas ne navadno solnčen in tople. Telohi, trobentice

in razno drugo zgodnje cvetje se jima je smehljal z zelene ruše. Agata je bila čisto izgubljena v to pomlajeno lepoto mladega življenja. Skrb za mater se je za hip umaknila sladki zavesti nekšne dotlej neznane zadovoljnosti in tihe, razkošne sreče, kakršne do te ure ni poznala. Joštova bližina jo je navdajala z nenavadno opojnostjo. Zavrtela bi se, zletela in se vrgla na tla, na zeleno rušo, med telohe in trobentice, in se smejala solncu in sebi in Joštu.

Iz vasi sta krenila v lozo, kjer je že bilo vse v slutnji novega življenja. S svilenimi dlačicami pokrito popje je ponekod že kazalo prve znake zelenja, med drevjem so frfotale švigali ptički in tu pa tam se je že oglasilo veselo žvižganje.

V dalji je šunela reka. Med olčjem je bilo hladno, a vendar prijetno. Nekšna božajoča, vlažna svežost je polnila ozračje.

Jošt je premišljal:

«Kako sem bogat, ko hodi ona poleg mene.»

Glasno je dejal samo:

«Lep dan je danes.»

«Lep.» je odvrnila Agata in pomislila:

«Kakšen bi šele bil, če bi bil Jošt res moj, tako čisto moj...»

Tako sta hodila celo uro, ne da bi si bila povedala kaj posebnega. V kratkih, pretrganih in često nedokončanih stavkih sta si pripovedovala malenkosti, ki se niti njemu niti njej niso zdele važne. Iz loze sta krenila po položni rebri na vrh, ki mu pravijo Velnik. Ob vznožju rasto smreke, jelke in borovci, više v gori mecesen, bukovje in razno drugo

listnato drevje, a med njim pri tleh, koder ni bilo prehude goščave, brinje in češminje, po jasah pa malinovje in robidovje, prav nizko vmes še borovničevje, resje in slična drobnjava, na nekaterih krajih skoro zavita v mah, drugod spet lepa in čista ko palčki v svojem kraljestvu...

Oj, gozd, koliko lepote in koliko čarov odkriva tistemu, kdor zna brati v njem ne samo z očmi, ampak tudi z dovtetnim, čistim srcem, kakor je znal Jošt! Vsak korak naleti človek na povest, imenitno zgodbo, ki bi jo strme poslušali stotisočeri prebivalci, ako bi jo znal kdo prav povedati. Tu se odigrava življenje, nič manj jako in žarko od človeškega, življenja, ki tvori svet zase, kamor je le malokomu odprta pot.

Jošt je ljubil zemljo, prirodo z njenimi skrivnostmi. Vsaka neznatna malenkost ga je zanimala in dramila v njem tisočero novih misli. Še vse drugačno razkošje nego navadno pa je vzkipevalo v njem zdaj, ko je imel ob svoji strani družico.

Tik pod vrhom Velnika je vabila ogromna, tridebelna jelka k počitku. Drevo je bilo kakor v sen začarano. Troje ogromnih debel je bilo zraščanih skupaj kakor neločljivi trojčki, vrhov pa je bilo toliko, da jih je bilo težko prešteti. Dolge, krepke veje so v širokem vencu delale senco, a pod jelko je bila mehka blazina mahu; tu pa tam se je izmed njega belil telohov cvet, malo bolj v stran ljubka podlesna veternica, v njeni bližini pa bledovijoličasti jetrniki, tako da so bila tla kakor umetno izdelana preproga.

(Dalje prih.)

oslabljen, trpi in hira drugi ali več členov, vse gospodarstvo se maje.

Če podrobno premotrujemo najpoglavitejše izmed posameznih členov omenjenega kolobara planinskega gospodarstva, najdemo dolgo vrsto malih in večjih nedostatkov, napak in okolnost, ki so poglaviti notranji izvir nekdanje in obstoječe krize v planinskem gospodarstvu.

Travniki so temelj kmetijstva. Oni so prvi pogoj za vse druge veje planinske kmetije. A naše travništvo je naravnost v obupnem stanju, kajti pri nas vidimo z majhnimi izjemami povsod le skrajno mahovite plevelnike namesto pravih travnikov. Mirno trdim, da je 80 odstotkov travnikov tako mahovitih in zapleveljenih, da znaša izguba zaradi manjšega in slabega pridelka mrve naravnost strahovito gospodarsko škodo, katere se kmet komaj zaveda. Vzrok temu dejstvu je iskati v popolnoma nezadostni oskrbi, nezadostnem obdelovanju in gnojenju travnikov. Le natanko pogledimo baš v tem času naše travnike in pašnike! Podoba je, kakor da bi kmet sploh ne vedel, kaj ima rasti na travnikih, in kakor da bi plevela in zajedalcev sploh ne ločil od dobrih trav. Kmetje niso niti najmanj poučeni o načinu zatiranja travniškega in pašniškega plevela in jih to vobče tudi malo zanima, ker imajo o travništvu čisto napačne nazore.

Približajmo nadalje, da najmanj 60 odstotkov planinskih kmetov komposta ne pozna. To vem iz izkušnje, sicer ne bi mogli kmetje dragocenih odpadkov sežigati ali nekateri celo metali v potoke. Da kmetje premalo ali nič ne gnojijo travnikov, izvirja iz mnogih vzrokov. Glavni vzrok je, ker večina kmetij še vedno nima modernih gnojilšč in gnojilničnih jam. Neobhodno nam je potreben poseben zakon o gnojilščih, kakor ga je v zadnjem času izdelala Italija. Ta italijanski zakon predpisuje, da mora vsak posestnik zgraditi pri hlevu primerno gnojilšče ter gnojilnično jamo, in sicer v roku enega in pol leta od dne razglasa tega zakona. Kdor tega ne stori v predpisanem času, plača globo od 300 do 1000 lir in izgubi pravico do vseh davčnih olajšav do dne, dokler ne ustreže zakonu. Zakon predpisuje tudi, kako morata biti gnojilšče in jama zgrajena in v kakem obsegu glede na število živine. Nadalje predpisuje zakon tudi vzdrževanje gnojilšča in jame v dobrem stanju ter kaznuje vsako zanemarjanje vzdrževanja za prvi prestopok z globo 300 lir za vsako glavo živine. Pri drugem prestopku se kaznuje posestnik z dvakratno globo. Uradni nadzorovalci, ki prijavijo kršilce zakona, dobijo polovico globe kot nagrado. Ta zakon je sicer strog, vendar velevažen za napredek kmetijskega gospodarstva. Izvedba zakona se strogo nadzoruje, zato tudi uspehi ne bo izostal. Da nujno potrebujemo tudi pri nas podoben zakon, ne more nikdo oporekati. Zelo važen bi bil tak zakon tudi glede na mlekarstvo, oziroma sirsarstvo, ne glede na zdravstvo.

O podsetvi travnikov naš kmet ne sliši rad, raje kosi prepozno, da se plevel razsemeni in da ima sicer malo več ali zelo slabo, olesenelo, nemlečno krmo! Pomlajenja travnikov se loteva redko. Dobro brano malokdo uporablja, travniški valjar za obdelavo travnikov je skoro docela neznano orodje.

Kaj je tedaj neobhodno in najnujnejše potrebno? Predvsem je potrebna preuredba gnojilšč in gnojilničnih jam, po načrtu vodeno gnojenje, oskrba in obdelovanje travnikov, po načrtu vodeno uničevanje travniškega in pašniškega plevela, podsetve travnih semen, pomlajanje prebudo zapleveljenih in opešanih travnikov, ne prepozna košnja, uporaba umetnih gnojil na travnikih, gnojilni poizkusi, s katerimi se dožene, s kakimi umetnimi gnojili se od primera do primera najbolj, oziroma edino izplača gnojenje travnikov. Povečati je treba pridelovanje njivske krme, uvesti tako zvane deteljine namesto čistih deteljšč, poizkušati z lucerno in graščico in te gnojiti s primernimi umetnimi gnojili. Nadalje je želeto, da vsaj večji posestniki uvedejo kisanje zelenih krmil, ali tako zvano ansilažo, ki nudi velike koristi in se v to vloženi denar prav kmalu izplača. Opisani ukrepi so neizbegljivi, če hočemo zažeti propadanje živinoreje in s tem celotnega planinskega kmetijstva.

Ampak vse to je, žal, le pobožna želja, ker kmetje sami od sebe po večini tega ne bodo delali. Zato je treba pouka, in sicer po načrtu vođenega, ponavljajočega se tečajnega pouka. Merodajni činitelji, kmetijsko ministrstvo in oblastna skupščina bi morali gmočno omogočiti ta pouk. Trenutno je to danes neizvedljivo. Enourni ali dveurni predavanja zaležejo zelo malo, zato so potrebni tečaji. A tudi tu odloča denarna stran. Vse to velja za celo vrsto drugih vej kmetijstva. Šele potem bo polagoma popokal led in bo kmet res pričel racionalnejše gospodariti s travniki.

Glede pašnikov, in sicer nižinskih in planinskih, velja skoro vse, ali v enakem zmislju, kar je bilo povedano o travnikih. Pašniki so v najtesnejši zvezi z drugimi členi planinskega gospodarstva. Če so travniki planinske kmetije še tako rodovitni in dobro oskrbovani, a so pašniki zanemarjeni, zapleveljeni in izčrpani, nastane za planinsko kmetijo pogubna vrzel, kmetija prične pešati. Prav tako je, če pašništvo izboljšamo, a je travništvo prav slabo. Zadnji vzgled vidimo marsikje. Vse melioracije (izboljšanja) planinskih pašnikov ne morejo celoti planinske kmetije polno zaleči, če so travniki zanemarjeni, oziroma izčrpani. Da vidno peša pri nas danes najmanj 60 odstotkov travnikov, je suho dejstvo. Tedaj je treba nižinske in planinske pašnike stalno oskrbovati in storiti vse, da se vsaj od časa do časa tudi gnoje. Predvsem je treba zatirati grmovje, pašniški plevel in zbirati morebitno kamenje na kupe. Če drugačno gnojenje ni mogoče, naj vsaj pastir redno in v začetku pod nadzorstvom na široko razprostira še sveže kravjake na pašnih tleh. Znano je, da se s kolobarjenjem paša v vsakem oziru boljše izkoristi. Kjer je mogoče, bi bilo prav zaradi kolobarne paše pašnike ograditi in jih s tem razdeliti v več oddelkov. Kjer to ni mogoče, je dolžnost pastirja, da drži na paši čredo skupaj, da ločeno in dodobra popase posamezne, krajevno ločene pašne oddelke. To je dober nadomestek za kolobarno pašo v ograjenih oddelkih. Podsetev nižinskih in planinskih pašnikov je prav tako važna kakor pri travnikih. Za naše planine bi morali imeti na pripravi planini

že davno posebno državno semenogojisko postajo za vzgojo in razmnožbo dobrih domačih planinskih travnih semen, ki bi se uporabljala za podsetev številnih planinskih gojav. S tem bi se zelo povečali pašni doneski.

Zadnji čas je, da se meliorirajo, to je temeljito, za stalno izboljšajo vse tiste planine, ki še niso izboljšane. Melioriranih je v Sloveniji le 17 odstotkov vseh planin, to je ena šestinka. Ostalih pet šestink vseh slovenskih planin je v stanju, kakor so bile pred stoletji, prav za prav neprimerno na slabšem, ker zaradi stalnega izkoriščanja in pomanjkanja vsake oskrbe pada njihov pašni donos z vsakim letom. Gospodari, oziroma uživalci planin, srenje ali zadruga, bi nikakor ne smeli čakati, da pridejo pri agrarskih oblastvih glede izvedbe melioracij na vrsto, to je da jim država izboljša planine. To bi pomenilo danes čakati na milost in nemilost. Srenje bi morale začeti same izboljševati svoje planine in storiti nujno vsaj najpotrebnejše, sicer ne bo nikdar konca planinske krize. Racionalno gnojenje planin je mogoče le, če se nahajajo na planinah skupni hlevi ali staje z gnojilni jamami. Marsikatera srenja bi lahko zgradila iz lastnega nagiba in sredstev vsaj skupne staje, ki so nujna, živa potreba. Pri tej priliki opozarjam tudi na medsebojno zavarovanje živine vsaj za primer pogina in nesreč v planini. Tako preprosto zavarovanje v srenji sami najdemo samo v Begunjah na Gorenjskem, kjer se je prav dobro obneslo.

Važen činitelj v kolobarju ali verigi planinskega gospodarstva je tudi gospodar sam, predvsem skupina lastnikov planin, tako zvani srenjski odsek ali odbor. Ker vobče manjka pri nas pravo načelo skupnosti, so razmere v teh velevažnih oddelkih danes po večini obupne. Vzrok temu sta nepoučenost odbornikov in neobgledljivost. Spričo teh dejstev bi morali biti v odseke voljeni le odlični in poštenovalni ljudje, ne pa osebe, ki se komaj zavedajo, zakaj so bile voljene. Pri zelo mnogih srenjah je nujno potrebna uvedba statuta agrarskih operacij za upravljanje planin, oziroma skupnega premoženja. Za vzdrževanje skupnega planinskega gospodarstva je potrebno vztrajno delo. Zato bi morale iz teh odborov enkrat za vselej izginiti vse ovire delovanja. Glavna ovira so navadno notranji razdori in osebni spori, ki vse delo onemogočajo. Ti razdori v srenji pa izvirajo iz one znane medsebojne zavisti naših ljudi.

Gospodarski odsek bi moral strogo nadzorovati vse živinorejski, pašniški in planšarski obrat v planini. Ako drugače ne gre, naj bi upravičenci tako nadzorstvo plačali; imeli bi od te žrtve samo korist. Delovne sile na planini je treba čimbolj izkoristiti v prid skupnega gospodarstva, kar pa ne gre brez stalnega nadzorstva. Zato bi bilo povsod potrebno uvesti tako zvani planšarski red, ki bi se moral strogo izvrševati, da pride s tem tudi pastirstvo na zdravo podlago. Potrebni so posebni tečaji za gospodarske odseke, enako tudi uradno, dejansko nadzorovanje delovanja srenjskih odsekov.

Pastirstvo je za planinsko gospodarstvo velevažen činitelj, a se danes, žal, omalovažuje mnogo-

Soteščan:

Graččakov morilec

(Povest iz starih časov.)

(Dalej.)

Zadovoljen je bil Valerij s takim odgovorom, spoštljivo ji je poljubil roko ter se je gostobesedno poslovil. Odšel je po dolgem hodniku, dočim je Viktorija po najbližjih stopnicah zbežala v kapelico k očetu.

Oblastno je hodil plemeniti Žrebinčan po mračnem hodniku in motril podobe — znamenite starinske okraske po zidovih. Grozni so se mu zdeli obrazi davnih prednikov, čijih nemi očitki so padali globoko v njegovo dušo. »Našo plemiško čast si oskrnil,« mu je zvenelo po ušesih. »Umazal si jo s krvjo zavoljo pohlepnosti po tujem imetju. Sramuj se, morilec!«

Potuhnjeno je umaknil pogled resnemu obrazu na sliki starega pradede. Obrnil se je v mračen kot, iz katerega so mu žarele debele svetle oči. Kot razjarjen lev je zarenčal grajski Sultan, zaškrpali so mu ostri zobje in dlaka se mu je ježila v silni besnosti, katero je občutil v svojem živalskem nagonu. Zalajal je v močnih sunkih, vsak ga je približal sovražniku.

Graččak je osupnil; mraz ga je obšel po vsem telesu in udje so mu odreveneli. Samo nekaj korakov je bil še oddaljen od psa, ki mu je zaprl pot na stopnice. Hotel se je vrniti, toda Sultan ga je prehitel ter ga ni pustil z mesta. Nepremično je moral stati na hodniku,

zakaj vsako premikanje bi bilo izzvalo napad. Kakor pred živim peklom, tako se je tresel pred besno živaljo, katere je bila nekdanj sama pohlevnost in poslušnost. Ali so ga naščuvali srpi pogledi prednikov raz rjavih sten, da naj ga napade in razgrize? Ali ga pozna — brezumna žival — morilec svojega gospodarja? In ali ne stoji tam zada v temi senca, duh umorjenca, ki ga ščuva, naj se maščuje? Vest mu je potrdila vsa vprašanja, vendar jo je siloma zadušil. Prijel je za meč, a preslabega se je čutil, da bi se mogel braniti. Stisnil se je k zidu in poklical na pomoč.

Obupno je donelo klicanje po praznih hodnikih. Oskrbnik je planil iz sobe in hitel v smeri, odkoder so prihajali glasovi. S težavo je pomiril Sultana ter ga odvedel na dvorišče. Daleč za njima pa je stopal graščak Valerij, mrzel znoj mu je tekel po obrazu.

Z velikimi svečanostmi so položili umrlega graščaka Konrada v rodbinsko rakev. Prisojstvovali so jim številni plemiči, vitezi in grofje iz sosednih gradov, pa tudi ogromna množica ljudstva. Vsem se je smilila žalujoča Viktorija ob strani Valerija, ki jo je opiral, da ni omedlela, in hlinil globoko žalost.

»Velika je bila njegova ljubezen do pokojnega prijatelja,« so si pogrebci šepetali.

»Prikupiti se ji hoče,« so si nekateri namigovali. »Žrebinčan je premeten, nobenega koraka ne napravi brez lastne koristi.«

»Premoženje mu diši,« so vedeli izkušeni možje. »Ob vse jo bo pripravil, ako se mu pravočasno ne ustavi.«

»Morda se bo celo skliceval na graščakovo obljubo,« je omenil sivolasi starček. »Vse je mogoče...«

»Meniš, da mu je Konrad kaj obljubil?« je zanikal prileten mož. »Kdo pa misli na smrt v najlepših letih?«

»Pisanje se lahko ponaredi. Žrebinčani imajo že več takih grehov na svoji vesti.«

»Hči je vendar glavna dedinja za očetom, kjer ni moških potomcev. Nobeno oblastvo ji ne more odreči pravice do očetovega premoženja.«

»Lisjak jo bo omamil in pregovoril. Kar čez noč bo zavladal na Zatičju in potem gorje podložnikom!«

»Pod pokojnim Konradom smo imeli nebesa. Desetine ni izterjaval, nikoli ni pačal bič po hrbtu tlačanov.«

»Žrebinčji pa nimajo srca, kakor so že večkrat pokazali. Ljubši jim je pes kakor ubogi tlačan. Pekel bomo imeli pod njegovim gospodstvom.«

Tako so se menili kmetje na poti s pogreba in marsikaj so pogodili. Vsak dan je prijezdil Žrebinjec na Zatičje urejevati gospodarstvo. Brezobzirno proti vsakomur je dajal stroge ukaze in zahteval, da so jih točno izpolnjevali. Naročil je izterjati zastarano desetino in povišati tlako; za upornike ni poznal druge kazni kakor grajsko ječo.

Zavoljo krutega nastopanja in vmešavanja v tuje posle se je Valerij grajskemu oskrbniku hudo zameril. Oskrbnik se je posvetoval z Viktorijo, kateri je tudi opisal prizor na hodniku. Poročal ji je, kako besno je napadel Sultan graščaka in kako je ta trepetal pred

krat prav s strani kmetov samih. To je nerazumljivo spriči opisanih razmer. Najmanj tako važen je za pašo živine dober pastir kakor za sirarno dober sirar. Kako bi moralo biti organizirano planinsko pastirstvo, oziroma kako naj bi se med pašo udeleževal pastir, je za okvir naših razmer točno povedano v knjigi »Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah«. To se v radovljiškem okraju tudi vsako leto razlaga in poudarja gospodarjem ter pastirjem na pastirskih tečajih. Pastirski tečaji se bi morali vršiti v vsakem planinskem okraju redno vsako leto.

Vedno se ponavlja klic: Dajte nam planinske paše! Čeprav sem za svojo osebo prvi za to, da se povečajo obstoječe planinske paše na račun državnih gozdov tam, kjer je to upravičeno, vendar moram reči: dokler vladajo pri lastnih in skupnih planinah opisane razmere, se ni čuditi, da imajo vsi klici tako malo ali nič uspeha. Temeljito izboljšanje lastnih planin s strani lastnikov in upravičencev samih bi bilo najboljšo orodje v boju za pridobitev novih pašnikov na račun erarij ali privatnih veleposestnikov. Planinski kmet si mora znati najprej sam gospodarsko pomagati, ker le z lastnim in sistematičnim delom opraviči in zboljša obstoj planinskega gospodarstva. Zanašati se na javne podpore, pomeni biti gospodarski slabši. S tem pa ni rečeno, da naj država ne pomaga, njena dolžnost je, da to stori. Upajmo, da se bo država v bodočem proračunu zadostno ozirala na bujne potrebe našega pašništva in planšarstva. Toda planinski kmet bi ne smel računati samo na državno pomoč.

S tem sem na kratko orisal položaj planinskega kmetijstva, pašništva in planšarstva. Na temelju izkušenj in opazovanja so vsa vprašanja planinskega kmetijstva in planšarstva izčrpno obdelana v knjigi »Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah«, ki je pisana nalašč za naše gorske kmete in ki je tako rekoč katekizem planinskega kmetijstva. Vsaka srenja, kmetijska podružnica, šola, vsak boljši posestnik bi moral imeti in pazljivo prebrati to knjigo.

Sadjarški tečaji v radovljiškem okraju

Radovljiški okrajni sadjarški odbor je s pomočjo sredstev iz okrajne blagajne priredil letos sedem enodnevnih sadjarških tečajev, ki so se obnesli prav dobro. Odbor smatra, da imajo v današnjih razmerah kratki, enodnevni sadjarški tečaji, ki se vrše ob nedeljah ali praznikih na licu mesta v več različnih sadjarških okoliših, več dejanskih uspehov, kakor večdnevni tečaji v centrih mnogih med seboj različnih okolišev. To velja posebno za gorate pokrajine, kjer se posamezni okoliš lahko v marsičem razlikuje že od sosednjega okoliša. Enodnevni tečaji so se vršili: na Dobravi pri Bledu (stalnih udeležencev

35), na Bohinjski Beli (stalnih udeležencev 82), v Ratečah-Planici (stalnih udeležencev 31), v Bohinjski Bistrici (stalnih udeležencev 46), v Sladini pri Begunjah (stalnih udeležencev 24), na Češnjici pri Podnartu (stalnih udeležencev 34), v Sp. Lipnici pri Lancovem (stalnih udeležencev 18). Skupaj je bilo 270 stalnih udeležencev. Pri nekaterih tečajih je bila udeležba bolj pičila le zaradi stalno deževnega vremena.

Pri tečajih se je obravnavalo in po možnosti tudi praktično demonstriralo: 1.) nabava mladega drevja, primerne vrste za kraj in lego; 2.) pravilno sajenje drevja, prva oskrba in zavarovanje; 3.) oskrba odraslega drevja, čiščenje zanemarnjenega drevja, vrtno orodje; 4.) zatiranje živalnih in rastlinskih škodljivcev; 5.) sadni izbor, opis priporočenih sadnih vrst, pomen odbranih vrst sadja za gospodarstvo; 6.) cepljenje, razni načini cepljenja se pokažejo na primernih vejah, vaja v rezanju cepičev za precep in za lub; 7.) dobava, rezanje, shranjevanje cepičev; cepilna smola; 8.) pomlajevanje drevja in precepljevanje; 9.) praktično čiščenje starega drevesa; 10.) praktično precepljenje 1 do 2 dreves s precepom in za lub ter sedlanjem. Razdelitev cepičev udeležencev.

Tečaje so se udeležili po večini gospodarji in odrasli mladeniči, ki so sledili izvajanjem in praktičnim razkazovanjem z vso pozornostjo in resnim zanimanjem.

Uspehi sadjarških tečajev po okraju, katere prireja okrajni sadjarški odbor redno vsako leto, se pokazujejo povsod v prizadetih okoliših: posveča se več pozornosti oskrbi sadnega drevja, precepljajo se slabe vrste sadja, zatirajo se škodljivci itd.

Predavateljem na letošnjih tečajih gg. šolskemu nadzorniku v p. Josipu Turku, šolskemu upravitelju v p. Francu Rusu ter adjunktju Kmetijske družbe Franju Kafolu izreka sadjarški odbor toplo zahvalo za njihovo plodono in požrtvovalno delo med narodom.

Nekatere napake in pomanjkljivosti v čebelarstvu

Nastopne vrste niso pisane za praktične čebelarje, temveč za začetnike in take, ki se šele nameravajo oprijeti čebelarstva, oziroma tudi za take, ki čebelarijo z zastarelini

panjiči ter nimajo nobene knjige ali strokovnega lista.

Kakor pri vsaki kmetijski stroki je treba tudi pri čebelarstvu neprestanega napredovanja, mnogo izkušenj in preizkušenj.

Prva napaka se lahko napravi že pri postavljanju čebelnjaka. Zastareli so nazori, da mora biti čebelnjak obrnjen proti jugu ali jugovzhodu, četudi je prostor na vetrovnem. Strokovnjaki celo trdijo, da čebele bolje uspevajo v čebelnjakih, ki so obrnjeni proti vzhodu ali celo proti severu, ker solnce v prežgodnji pomladi ne prebuja prerano čebel, da bi izletavale, donašale vodo, pri čemer porabijo mnogo več hrane (medu), a mnogo jih med poletom otrpne. Zaradi preranega delovanja začne tudi matica zalegati jajca, a ker še lahko pritiska mrz, se zalega prehladi, pogine in začne panj zasmrajati. Da lega čebelnjaka ni merodajna, to dokazujejo tudi tako zvani paviljoni, to so okrogli čebelnjaki, ki so na vse strani napolnjeni s panji. Glavno je, da je čebelnjak zavarovan pred mrzlimi vetrovi, da torej stoji v zatišju pod hribočkom ali pred drevjem, oziroma plotom ali zidom. Nikakor pa ne sme stati vrh griča.

Pred čebelnjakom mora biti do dva metra s peskom posutega ali z deskami obloženega prostora, da ne padajo s paše se vračajoče, torej obložene čebele v travo, iz katere se le težko zopet vzdignejo ali pa otrpnejo. Tudi lahko prežijo v travi nanje žabe in kuščarice. O skrajni zanikrosti čebelarja priča, ako je prostor pred čebelnjakom zaraščen z visoko travo, koprivami ali drugo zeljo.

Spodnji panji morajo biti vsaj četrtno metra od tal, da ne morejo k žrelu žabe. Znano je, da krastača prav rada hlata po čebelah. Ako pride na brado panja, popraska z nogo, da zbudi in privabi čebele iz panja, nato pa jih lovi v odprto žrelo.

Menda se razume samo ob sebi, da ne postavljamo čebelnjaka blizu hlevov, stranišč, mlakuž, kovačnic, tovarn, a tudi ob potih in cestah ne. Čebele ljubijo mir in čisti zrak. Najbolj mrzi duh konjskega potenja. Čestokrat se je že zgodilo, da so čebele napadle konja, ki se je med delom približal čebelnjaku, ter ga opikale do smrti. Ako napadejo razdražene čebele kako domačo žival,

razkačeno živaljo, »Ali ni to čudno?« je pomišljal. »Žival je prej poznala Valerija tako kot svojega lastnega gospodarja. Skupaj sta hodila na lov. Videl sem, kako ga je božal in pes je bil pohleven kakor jagnje. Zdaj pa ta nenadna izprememba!«

Nič ni iznenadila Viktorije ta novica. Naročila je, naj pazijo na Sultana vselej, kadar pride Valerij na Zatičje. In pokličejo naj jo, zakaj tudi sama hoče videti, koliko je na tem resnice.

Vedno strožje je nastopal Žrebinjec proti oskrbniku, ki se mu je rahlo upiral in protivil. Večkrat sta prišla v živahno nasprotje in graščak mu je zapretil, da ga bo odstavil.

»Vas se ne bojim,« mu je pogumno zabrusil. »Viktorija bo odločila...«

»Jaz sem njen varuh,« se je Valerij razšopiril. »Mora se mi pokoriti!«

»Dedinja je očetovega premoženja...«

»Ampak pod mojim nadzorstvom!«

Proti Viktoriji se Žrebinjec ni upal ošabno nastopiti. Spretno je skril svojo divjo naravo pod hinavsko prilizovanje. Vabil jo je na sprehode in zabave, a nikoli se mu ni odzvala, vselej je našla izgovor. Najbolj pa ga je jezilo, ker ni mogel nikdar z njo na samem govoriti. Vedno jo je našel v družbi njene vzgojiteljice, kateri je naročila, da je ne sme zapustiti. Ema je bila modra in častitljiva gospa; v njeni navzočnosti ni mogel pokazati svojega vsiljevanja.

Potekali so mu tedni in meseci brez pričakovanih uspehov. Uvidel je, da mora izbrati drugo smer, zakaj dosedanja strogost in ošabnost sta ga zanesli daleč od njegovega

pričakovanja. Vidno je začel popuščati pri gospodarstvu, njegova naročila so postala mehkejša ter so največkrat tudi izostala. Oskrbnik se je čutil tej nenadni izpremembi.

Odslej je vzgojiteljica Ema prejela vsak dan kako darilo, kar pa ni predrugačilo njenega mišljenja. Še bolj je svarila svojo učenko, naj mu ne zaupa in ne verjame.

»Njegova vest je črna,« ji je dejala nekoč po njegovem odhodu. »Ali si videla, kako je Sultan odtrgal verigo, ko se je Valerij pojavil na dvorišču? Zares je zagonetno njuno sovrastvo.«

»Ako je res, kar se mi dozdeva, se bo razkrilo ob svojem času,« je odgovorila mladenka. »Vselej, kadar ga vidim, me sune nekaj ostrega v srce. Slutim, da skrivnostna roka že piše njegovo obsodbo.«

Valerijevi obiski so nekega tedna nepričakovano izostali. Začudenje je bilo tem večje, ker ni o tem ničesar omenil, preden je odšel. Ema je obhajala tiha bojazen.

»Vsa se tresem,« je pripovedovala svoji učenkici.

»Tudi mene se polašča nemir,« se je zbala Viktorija. »Kdo ve, kaj zopet sklepa nasilnik in s kakšnimi izgovori se bo povrnil.«

Zasmilila se je dobri vzgojiteljici potrti mladenka, dolgo je bila že v skrbi za njeno življenje, a ji tega ni hotela razodeti. Ubožica ni vedela, kaj pomeni nočna straža okrog graščine, katero je postavila Ema, dogovorno z oskrbnikom. Izvrševali so jo grajski posli, ki so imeli nalog ustaviti vsako sumljivo osebo, pohajajočo brez opravila ob obzidju. Oskrbniku je bilo poverjeno tajno nadzorstvo

nad Valerijem: stati je moral zunaj pred vrati, kadar se je razgovarjal z mladenko v zaprti sobi, čeprav je bila navzoča njena spremljevalka. Z levico je držal za sabljo, visečo ob strani, z desnico pa je tiščal v žepu pištolo. Vedno je bil v njegovi bližini tudi kdo izmed grajskih služabnikov, ki bi mu bil pritekel na pomoč.

Podnevi so bila vrata grajskega obzidja skoro vedno odprta. Tako so imeli hlapci in delavci prost vhod na dvorišče in vratarju ni bilo treba odpirati. Le redkokdaj je pogledal skozi majlino okence svoje sobice, vedoč, da prihajajo samo domači ljudje. Tujce pa mu je naznanil Sultan, priklenjen na dvorišču ob vzhodu v graščino.

Pozno nekega popoldne je zarožljala veriga, pes je planil iz svoje hišice in je divje zalajal. Na dvorišču se je pojavil raztrgan berač, ves umazan in poraščen po obrazu. Radovedno je gledal okrog sebe, kakor bi nekoga zalezoval ali čakal, da izvede važno opravilo.

»Kaj bi radi?« se je vratar zadril skozi okence.

»Prosil bi za kako darilo,« mu je odgovoril. »Lačen sem in raztrgan.«

»Vzemite!« Vrtar mu je pomolil dvojčajo ter je zaprl okno. Ni se mu zdelo vredno obračati pozornost na prosjaka, kakršnih je bilo mnogo v tistih časih. Koliko jih je prišlo vsak dan in odšlo, čim so prejeli darilo.

Berač je navidezno krenil proti izhodu, ko pa je videl, da ga nihče ne opazuje, se je potihoma vrnil nazaj na dvorišče. Skrivaj je iz vlekel iz žepa majhen zavitek ter ga je vrgel

jo je treba hitro politi z mrzlo vodo, nato pa krepko odrgniti s slamo, da se odstranijo žela. Tudi potnega ali po alkoholu dišečega človeka čebele radi napadejo. Zato se naj v takem stanju nihče ne približa čebelnjaku. Blizu čebelnjaka naj ne bo večje tekoče ali stoječe vode, kamor lahko veter pomeče čebele med poletom.

Četudi je treba čebelam pustiti čim več miru, vendar je slab čebelar, ki svojih panjev vsaj enkrat na mesec temeljito ne pregleda, izvzemši seveda zimske mesece. Posebno je treba natančno pregledati in osnažiti panje pred ozimljenjem in prvi topli solnični dan pomladi. Prav lahko se zgodi, da se je vtihotapila v panj čebelna vešča. Njeni črvi v par mesecih uničijo vse satovje. Sploh ima čebela dosti sovražnikov, ki radi obiskujejo panje, tako miši, roveke, smrtoglavci in drugi.

Čebelam je treba pri delu pomagati, ker sicer zamude mnogo dragocenega časa. Posebno s snaženjem panja, z donašanjem vode in z izdelovanjem satovja se čebele dosti zamude. Razumen čebelar večkrat osnaži tla panjev pod premakljivimi satniki s posebno grebljico ter na ta način odstrani odpadke, ovojke ličink, mrtve čebele in eventualne sovražne zalege (črve in njihove bube). Istotako pravi čebelar ne bo trpel na panjih razpok, da bi se čebele preveč zamujale z izdelavo. Blizu čebelnjaka naj bi bila plitva posoda z vodo, da čebele ne letajo daleč po njo, oziroma da ne porabljajo vode iz gnojnic in mlakuž. Dobro je, nastavljeno vodo nekoliko osoliti. Da čebele ne utonejo, naj se v vodo natlači mah ali trava ali pa se polože čez posodo treščice ali slamnate bilke. Za časa trotove vojske, to je, ko čebele izganjajo nepotrebne trote, jim čebelar tudi priskoči na pomoč, da lovi in uničuje trote. Ako ne morejo čebele trotove pregnati, jih zaženo v kot panja, kjer jih toliko časa stražijo, da trojte gladi poginejo. Čebelar prihrani čebelam čas, trotom pa muko, ako tako ugnane trote polovi in vrže v krop.

Zelo pametno je, dajati čebelam že izdelane satnike ali vsaj umetne medstene, ker za izdelavo satja porabijo čebele ne le mnogo časa, temveč tudi medu in obnožine. Za 1 kg voska porabijo čebele do 10 kg medu.

Nekateri čebelarji pomagajo čebelam celo pri nabiranju cvetnega prahu (obnožina). Kakor znano potrebujejo čebele ta prah za krmilo zaroda ter ga posebno pomladi donašajo iz daljave na zadnjih nožicah. Ako čebelar nabere leščevjega cvetja, ga posuši in zmane ter položi blizu panjev, si čebele prihranijo dolge polete. Cvetni prah pa je dobro imeti v zalogi tudi za primer, da nastane v panjih kaka bolezen (gniloba, driska), ko je treba vse okužene satnike zamenjati. Za silo nadomestuje cvetni prah ržena moka. S tem, da se prihrani čebelam poletanje v daljavo po vodo, cvetni prah, se jim tudi podaljša življenje, ker z letanjem se čebela tako izrabi, da živi poletni čas največ šest tednov.

Nad tri leta stare matice naj se nobenemu panju ne puščajo, ker po treh letih začne matica pešati, izgubi plodnost, leže čim dalje manj jajčec, a še te večinoma neoplojene, torej trotove. Brezbrižni čebelar se potem čudi, ker ima naenkrat poln panj trotoev, ki kmalu požrejo vso zalogo medu, a so brez koristi. Sploh je treba trote, ako jih je preveč v panju, loviti in uničevati. Posebno naj se ne puščajo majhni troti, tako zvani pritlikavci. Največ 200 trotoev zadostuje za vsak veliki panj. Trot požre dnevno toliko medu kakor tri delavne čebele. Ako je v panju 1000 trotoev, požro v petih tednih 4 kg medu.

Nekaterim čebelarjem, posebno začetnikom, se pomladi silno mudi, da odstranijo zimsko zapazo s panjev in iz čebelnjaka sploh. Pritisne pa lahko še prav mrzla burja in mladi zarod se prehladi, pogine in začne gniti, da okuži ves panj. Odeje naj se puste na panjih do junija, ker je bolje, da je čebelam pretoplo, kakor da bi zmrzovale. Dokler je mlada zalega, ne sme biti v panjih izpod 20 stopinj toplote; dokler je zalega še v odprtih celicah, potrebuje celo do 30 stopinj Reaumurja.

Brezsrčen je čebelar, ki odvzame jeseni čebelam toliko medu, da jim ne preostane dovolj za zimo. Velikemu panju je treba pustiti najmanj 10 kg medu. Še bolj krut pa je čebelar, ako pomladi opazi, da čebele gladujejo, a jim ne priskoči brž na pomoč z medom ali sladkorno vodo (na 1 liter vode 1 kg sladkorja). Istotako je treba čebelam pokla-

dati, ako nastane med pašo več dni slabo vreme. Gladujoče čebele iztrgajo svoje bube iz celic in jih nosijo pred čebelnjak, jajčeca pa pojedjo. Tak panj seve popolnoma oslabi.

Pravi čebelar takoj opazi, ako je kateri panj osirotel, to je izgubil matico. Čebele nemirno tekajo po bradi panja, v panju pa od časa do časa otožno zašume, nato pa zopet utihnejo. Takemu panju je treba brž pridjati drugo zdravo matico, seveda prvi dan zaprto v maticnico, da se čebele privadijo na njen duh, sicer bi jo takoj umorile. Ako nimamo rezervne matice, se dá v osiroteli panj iz drugega panja satnik, ki že ima nastavljeno celico za matico, tako zvani maticnjak, da si čebele same vzgoje novo matico. Ako si osirotele čebele ne morejo same vzgojiti nove matice, ker nimajo več v panju jajčec ali ličink, začno navadno čebelo-delavko bolj pitati, da se ji izgodi jajčnik, a ker se taka zasilna matica zaradi nerazvitih spolovil in ker nima plemenske mošnjice, ne more sprasiti (oploditi), zato leže samo neoplojena jajčeca, iz katerih se izvale le trotje.

Vsako opravilo v panjih še naj izvrši hitro in mirno. Zato si pravi čebelar že poprej pripravi vse potrebno orodje.

O priliki bomo opisali čebelne sovražnike in sredstva, kako se jih ubranimo, nadalje razne bolezni čebel in njihovo zdravljenje.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Spričo ugodnejših vremenskih poročil v prekomorskih državah so cene žitu na svetovnem trgu nenadoma precej popustile. Na novosadski blagovni borzi je nastopilo mirno razpoloženje in so bile 7. t. m. naslednje cene za 100 kg na debelo: pšenica 310 do 350 Din, turščica 177 do 192 Din 50 p, moka «6» 401 Din, otrobi 160 Din.

ŽIVINA. Na zadnjem ljubljanskem sejmu (1. t. m.) so ostale cene nespremenjene. Le teleta so se podražila za 50 par do 1 Din pri kilogramu. Za kilogram žive teže so se prodajali: voli, prvovrstni, 10 do 11 Din, drugovrstni 9 Din, tretjevrstni 8 Din; krave, debele, 5 do 7 Din, krave klobasariče 3 do 4 Din, teleta 13 do 14 Din 50 p. Konji so bili po 500 do 4000 Din komad, prasci za rejo pa po 175 do 300 Din komad.

pred psa, ki je besno odskočil. Nato je oprezno odkuril skozi vrata proti gozdu.

Premeteni Sultan se ni brigal za zavitek; počasi se je zopet umiril in zlezal v svojo hišico. Kakor bi mu bil nekdo zapovedal, da ne sme povohati strupa, ki mu ga je nastavil sovražnik. Neumnejši pa je bil Logarjev Pinko, v svoji požrešnosti je zgrabil zavojček, ga razkopal in požrl kos ocvrtega mesa. Začel je eviliti in begati po dvorišču, nakar je legel in poginil. Meso, podtaknjeno Sultanu, je bilo zastrupljeno.

Grajskega Logarja je izguba njegovega ljubljence močno zabolela. Ubral jo je za beračem, ki pa je izginil kakor duh v polnočni uri. Skril se je zasledovalcu v gozdno duplino, kjer je počakal večera; čim pa se je zmračilo, je zapustil skrivališče in lezel po šumi proti Logarjevi koči.

Pokojni graščak Konrad in grajski logar se nista kaj posebno razumela. Kradel mu je divjačino in zagovarjal tatinske lovce, od katerih je bil podkupljen. Nekoč ga je zasačil pri ustreljeni srni in od tedaj mu ni več zapal. Zapretil mu je z odslovitvijo iz službe, toda smrt ga je prehitela.

Opresno se je potepin ustavil ob logarjevi koči v gozdu med dišečo smrekovino. Logar je večerjal z družino, ženo in štirimi otroci. Vrhovi visokih dreves so si šepetali skrivnostne pripovedke, zavijajoči hišico v gosto temo. Iz daljave se je čulo zamolklo grmenje.

Stopil je k lesni steni in tipal, kje bi našel kako vdolbino. Blisk mu je nekaj pedi od tal obsvetil luknjo, kamor se je zapičil neizprosni zob časa in pustil svoj neokusni odtis. Hitro

je segel pod suknjič in potisnil vanjo škatlico, zavito v papir. Skrbno jo je zarinil v trhlj les in zaslonil vdrtno z brunom, ki je ležalo ob steni. Odstranil se je po prstih, da ga ne izdajo koraki ter je z zlobnim zadovoljstvom rinil iz gozda. Lahke so mu bile stopinje, kakor da je odložil breme, ki mu je trlo telo in dušo. Hudoben nasmeh se mu je prelival po obrazu.

«Zdaj ga imam,» je siknilo iz njega in roka se mu je skrčila v pest. Obrnil se je proti koči in žugal: «V mrtvaško knjigo sem te zapisal in noben hudič te ne izbriše. Okrog vratu sem ti obesil svojo krivdo in njeno kazen!»

Razkrinkal si je obraz in slekel beraško obleko, ki je pokrivala Valerija, žrebinjskega graščaka. Vrgel jo je v obcestno grmovje in zapiskal na piščalko. Začulo se je peketanje konjskih kopit, kakor blisk je pridrvila kočija, v katero se je zaprl in odpeljal proti Žrebinjam. Takoj nato je pričelo deževati.

Logar in njegova žena sta večerjala in premlevala vsakdanje dogodke. Pravil ji je o bogatih lovih in o nevarnostih, katerim se je seveda spretno izognil. «Jaz in moj Pinko sva marsikaj doživela,» se je pobahal. «Dober pes je bil in ni zaslužil takega konca.»

Močno trkanje na vrata je prekinilo njun pogovor. «Nekdo je zablodil, pa išče prenočišča,» je uganil Logar.

«Oh, pa v takem vremenu!» je tarnala Logarica in hitela odpirat. Pred vrati je čepela postarna ženica, premočena do kože. Brbulja so ji rekli, kamor je prišla, zakaj povsod so jo poznali. Vraževerci so jo častili kot čaro-

dejko in vedeževalko, klicali so jo v nesreči ter se bali njenega maščevanja.

«Koreninice sem nabirala, pa me je zajela ploha,» je tarnala babnica, stopivša v sobo.

«Ne vem, kaj delaš zunaj ob takem vremenu,» je Logar polresno podvomil. «Kdo ve, če nisi bila v megli, Brbulja?»

«Bog ne zadeni, Filip! Nisem čarovnica, kakor me dolžijo, pač pa imam dar za spoznavanje prihodnosti. Nikomur nisem še napravila krivice, povsod rada pomagam in svetujem. Moje sladke koreninice in zelišča delajo čudeže: ozdravljajo bolezni, celijo rane in uničujejo kačje strupe. Drvarju sem odgnala mōro iz svinjaka, pri Krtačarju sem zagovorila duha in Dremalki sem odpravila čarovnico, ki ji je molzla kravico in odnašala mleko.»

«Jejhata, jejhata!» se je čudila Logarica in otroci so se plaho zavijali v materino krilo. «Pravijo, da ugameš bodočnost,» je omenil Logar. «Sedi, Brbulja in prerokuj mi, kaj me bo zadelo.»

Starka je sedla k peči in razvezala culico, iz katere je vzela oguljene bukve ter jih je položila predse na klop. «Sedi mi nasproti,» mu je velela, nakar je pričela mrmrati in zavijati oči.

«No, ali že kaj vidiš?» se ji je posmešnil, zakaj nič kaj trdna ni bila njegova vera v vedeževanje.

«Vidim,» mu je odvrnila vsa osupla. «Vse polno jih je okrog tebe, ki te hočejo prijeti. In verige imajo z okovi, pripravljene, da te vklenejo in odvedejo...»

(Dalje prihodnjič.)

KRMA. Cene krmi malo valujejo, a ni misliti na kak znaten padec cen, ker letina ne bo obilna in bo ponekod krme morda celo primanjkovalo. Na ljubljanskem sejmu so bile naslednje povprečne cene za 100 kg: sladko seno 90 Din, polsladko 75 Din, kislo 50 Din. V Mariboru so zadnjo soboto prodajali seno po 40 do 62 Din 50 p za 100 kg.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 7. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800 do 803 Din.
100 nemških mark za 1348 do 1351 Din;
100 madžarskih pengov za 989 Din 50 p do 982 Din 50 p;
100 italijanskih lir za 313 Din 14 p do 315 Din 14 p;
1 dolar za 56 Din 70 p do 56 Din 90 p;
100 francoskih frankov za 222 Din 75 p do 224 Din 75 p;
100 češkoslovaških kron za 168 Din 20 p do 169 Din;
100 švicarskih frankov za 1093 Din 50 p do 1096 Din 50 p.

Sejmi

- 10. junija: Lož.
- 12. junija: Gornji Petrovci.
- 13. junija: Brežice, Žigarski vrh (za živino), Stari trg pri Črnomlju, Pri sv. Antonu, Ziri, Vrhnika, Novo mesto, Trebnje, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Št. Janž pri Dravogradu, Kozje, Tinsko.
- 14. junija: Črnomelj.
- 15. junija: Planina pri Brežicah (za živino, a izjemoma tudi za blago), Semič, Dob, Kočevje, Jagnenca, Št. Vid pri Litiji, Mozirje, Oplotnica, Dravograd, Kostrivnica, Lemberg.
- 17. junija: Kandija (za živino in stavbni les), Kotredež, Prosenjakovci.
- 18. junija: Dokležovje, Poljčane.

Kratke vesti

== Hmeljarski poskusi v novomeškem okraju. Na vzpodbudo novomeškega kmetijskega referenta g. Frana Malaska so nekateri kmetovalci v okolici Trebnjega in Novega mesta poskusili z nasadi hmelja. Posajena sta 2 ha zemlje. Hmelj se dobro razvija in je videti zdrav. Peronospora ni opaziti.

BELEŽKE

+ Izredno lep shod SDS v Žumberku pri Metliki. V nedeljo je bil v Žumberku res slavnosten dan, kakršnega redkokdaj doživi tamošnje ljudstvo. Okrog 5000 ljudi je z navdušenim odobravanjem poslušalo na shodu SDS Svetozarja Pribičevića, ki je poudarjal, da hoče govoriti le resnico. Rekel je, da noče obljubljati zlatih gradov, da noče blatiti drugih strank, temveč samo mirno grajati napake raznih strank. Nadalje je med drugim izjavil: SDS je predložila zakonski predlog za izenačenje davkov v državi, a so proti njemu glasovali radikali, radičevci in dr. Korošec. Naši protivniki govore o naši stranki le slabo, jaz vam pa pravim, da imajo vsi ministri hiše v Beogradu, samo jaz je nimam. Iz svojih plač si niso mogli hiš sezidati. Naša država se prav nič ne briga za brezposelne, medtem ko druge države teh siromakov ne puščajo na cedilu. Naša politika bo dobra, kadar bo narod poslal v Beograd ljudi poštenjake, ki bodo svoje sile zastavljali samo v to, da bi bil narod zadovoljen. — Govor Pribičevića je številna množica ljudstva odobraval, a burnim pritrditvami.

+ Žrtev klerikalnega hujškanja. Pri mariborskem okrajnem sodišču se je vršila kazenska razprava proti posestnikovemu sinu Francu Čušu iz Borov pri Ptuj. Dogodek, ki je dovedel do razprave, je naslednji: Dne 12. januarja t. l. je

napovedal demokratski kandidat za oblastne volitve posestnik g. Janez Mikša iz Pirencev zaupni sestanek v gostilni Jakoba Valiča. Ko pa sta prišla na shod g. Janez Mikša in predsednik sreske organizacije g. Šalamun iz Ptuja z nekaterimi pristaši, je bila gostilna že polna nahujskanih in deloma pijanih klerikalnih zapeljancev, katerih posamezniki so grozili z ubojem, noži in revolverji ter kričali: «Dol z demokrati! Ven z izdajaleci! Prodali ste nas Srbom», kar so pač pogosto čitali v klerikalnem časopisju. Obtoženec je takrat skočil na mizo, potegnil nož ter ga zapilil v mizo. Čim so se demokrati pokazali, je zagrabil posestnika g. Franca Zmeljariča takoj, ko je ta stopil v sobo, ga vrgel na tla in mu z nožem predrl desno roko, zaradi česar sta mu ohromela dva prsta. Med njimi je bil tudi župan Janez Ivanuš, zoper katerega se teče preiskava pri okrajnem sodišču v Ptuj, kjer se bodo zagovarjali tudi še njegovi tovariši Prosenjak, Veselič, Cvetko in Novak. Franc Čuš je bil obsojen na sedem mesecev težke ječe. Sedaj naj gre g. Čuš k onim klerikalcem, ki so ga hujškali, in ti naj mu povrnejo škodo, katero trpi zaradi tega, ker se je dal od njih nahujskati.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj pri otvoritvi Sokolskega doma v Nišu.** V zvezi z odkritjem spomenika narodnemu junaku Sindjeliću se je otvoril v Nišu nov Sokolski dom in se je razvila ter posvetila nova sokolska zastava. Otvoritve in razvitja se je udeležil kralj Aleksander s člani vlade, generali in poslanci. Po posvetiteljskem obredu je kralj lastnoročno razvil novo zastavo, na kar je kralja pozdravil kot prvega Sokola starosta niškega Sokola Milan Stefanović, po čigar pretežni zaslugi je novi dom zgrajen, a po govoru je sokolska deca kralju, kraljici in nasledniku zaklicala trikratni sokolski «Zdravo!»

* **Prestolonaslednik Peter na Bledu.** Na Bled je dospel prestolonaslednik Peter v družbi princa Aleksandra.

* **Spomenik vojvodi Sindjeliću v Nišu.** Dne 1. t. m. je bil v Nišu z velikimi svečanostmi odkrit spomenik vojvodi Stepanu Sindjeliću, ki je padel junaške smrti v bitki s Turki leta 1809. na grebenu Čegar pri Nišu. Svečanosti se je udeležilo nad 10.000 ljudi iz Niša in okolice ter več polkov naše vojske. Prisostvoval je slovesnosti tudi kralj Aleksander. Vlado sta zastopala ministrski predsednik Vukičević in minister vojske in mornarice general Hadžić, narodno skupščino pa predsednik Trifković z mnogimi poslanci.

* **Stoletna žena.** Dne 1. t. m. je praznovala na Savi pri Litiji gospa Elizabeta Vilkočeva, rojena Ažmanova, svoj stoti rojstni dan, kar je za današnje čase res izreden dogodek. Rojena je bila v Kamni gorici ter je že 60 let vdova po krojaču, ki je umrl za jetiko. Jubilanтка kaj rada pripoveduje dogodke iz davnih let, ko je še živel škof Slomšek. Naš stari pisatelj Blaž Potočnik je bil njen stric. Sama pripoveduje, da v svojem življenju ni bila nikdar prijateljica alkohola ter da je živela mirno življenje. Gospe, ki je še prav čvrsta, bodi naklonjenih še celo vrsto let!

* **Razveljavljena obsodba urednika.** Nedavno je bil obsojen pred ljubljanskim deželnim sodiščem na mesec dni zapora ter 10.000 dinarjev denarne kazni urednik «Jutra» dr. Josip Birsa zaradi članka v «Slovenskem Narodu» pod naslovom «Intrige jugoslovenskih škofov», v katerem je z ostro kritiko iznešen očitek, češ, da so naši škofje najodločnejši nasprotniki uvedbe glagolice, da je eden škofov protestiral zoper naš državni grb in zoper državno zastavo na zavodu sv. Jeronima v Rimu itd., katere trditve je doktor Birsa skušal dokazati. Na ničnostno pritožbo obsojenega urednika je sedaj stol sedmorice v Zagrebu sodbo razveljavil, ker nista bili na glavni razpravi osebno zaslišani dve priči. Ljubljanski škofovski proces pride torej v ponovno razpravo in razsodo.

* **Učiteljski maturanti l. 1880. in l. 1881.** mariborskega učiteljskega priredimo letos svoj običajni

sestanek v Slovenjgradu 4. in 5. julija t. l., da v spominu preživimo lepa dijaška leta, da si zopet nabereмо humorja in zapojemo nekaj krepkih zdravic. Vsak naj si brke fantovsko zaviha, ker nas bo obiskal tovariš fotograf. Za izlet imamo «Ursko» pred nosom. Zbiramo se v ponedeljek 4. julija zvečer ob 7. uri v hotelu «Pošta». Prijave za prenočišča sprejema tov. Matija v Podgorju do 30. junija. Vlaki prihajajo tja iz Cel. ob 10:30 dopoldne in ob 6:30 zvečer, iz Maribora pa ob 8. zjutraj in ob 4. popoldne. Pridite vsi! Tovariške pozdrave pošiljata prireditelja Ante Porekar in Matija Šmid.

* **«Ljudska samopomoč» v Mariboru** se je osnovala z odobrenjem velikega župana mariborske oblasti in ima namen, pomagati vsem slojem brez razlike stanu in starosti v največji sili, to je navadno v primeru smrti v obitelji. Sličnih podpornih društev se je v zadnjem času osnovalo v Sloveniji prav mnogo in vsa se dobro obnesejo, vendar so vsa ta društva namenjena gotovim krogom, kakor: obrtnikom, trgovcem, uradnikom, učiteljstvu, železničarjem in drugim. Samo kmetstvo prebivalstvo, ki je v smrtnih primerih mnogo krat najbolj potrebno podpore za kritje raznih stroškov, kakor pogrebni, zdravniških in drugih, ni imelo do sedaj še nobenega sličnega splošnega podpornega društva. «Ljudska samopomoč» v Mariboru izplača po smrti člana zakonitim dedičem 1000, 2000, 4000, oziroma 10.000 Din podpore. Za to podporo plača vsak član v primeru smrti posameznega društvenega člana 25 par, 1, 2, 10 Din članarine. Sprejemajo se do nadaljnjega vse zdrave osebe brez razlike stanu in starosti, torej tudi otroci. Zahtevajte zastoj pravila in pristopno izjavo od načelstva «Ljudske samopomoči» v Mariboru. Poverjeniki za vsak kraj dobro došli!

* **Kongres Zveze železničarjev Jugoslavije** se je vršil 3. t. m. v hotelu Tivoliju v Ljubljani. Predsedoval je g. Jakob Kovač. Tajnik zveze g. Jurij Stanko je v daljšem poročilu očrtal položaj železničarjev v naši državi ter med protestom zborovalcev ugotovil, da je prometno ministrstvo tik pred kongresom razveljavilo legitimacije za rodbinske člane železničarjev. Sprejeto je bilo več resolucij. Kongresa so se udeležili tudi zastopniki iz inozemstva (iz Nizozemske, Avstrije, Bolgarije, Rumunije in Poljske).

* **Telefonski promet z avstrijsko Koroško** odprt. S 1. t. m. se je otvoril telefonski promet med Jugoslavijo in avstrijsko Koroško, kateremu se je koroška deželna vlada iz političnih razlogov doslej vedno upirala. Možnost telefonskega razgovora s Koroško pozdravljajo zlasti naši gospodarski krogi.

* **Pozdravi iz Kanade.** Pišejo nam: Presrečno pozdrave pošiljamo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski rudarji, zaposleni v rudniku niklja v Garsonu: Franc Smrke, Ivan Gospodarič, Ivan Habin, Alojzij Anžiček, Adolf Hočvar, Franc Grdin, Anton Kolenc in Viktor Bukovec.

* **Trboveljske novice.** Trboveljska premogokopna družba je naznanila, da se bo vsak teden po dvakrat praznovalo. Odlok je vplival porazno na delavstvo in na pridobitne kroge. Če namreč vpoštevamo, da znašajo dolгови rudarja trikrat toliko, kolikor znesne njegova trimesečna plača, kar je minimalno računano, dobimo vsoto 15 milijonov dinarjev. Ze sedaj so plače pod eksistenčnim minimumom. Torej, kako vračati dolgove? — V Trbovljah bo poslala krajevna bratovska skladnica omejeno število rudarjev na svoje stroške na zdravljenje v kopalnišča in zdravilišča. Kdor reflektira na zdravljenje, naj pošlje do 15. t. m. prošnjo, opremljeno z zdravniškim izpričevalom, na navedeni naslov. — Oddelki

Rekord te sezije bo dosegla vsled izredno nizkih cen sigurno specialna trgovina češkega in angleškega sukna

JOSIP IVANČIČ

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1
(dvorišče, levo).

Pred nakupom moške obleke ali površnika oglejte si zalogo in cene.

!!! Vsakdo naj se prepriča !!!

finančne kontrole, podrejeni finančni kontroli v Laškem, so po razpustu tega finančnega oblasva podrejeni s 1. t. m. finančni kontroli v Celju, o čemer se obvešča prizadeto občinstvo. — Nad Cestnikom proti Kleku si bo začel zidati stanovanjsko hišo rudar Dominik Kurnik. — Cementna tovarna v Trbovljah bo začela v kratkem z rednim obratovanjem.

* **Desetletnica zarote v Boki Kotorski.** Organizirani češkoslovaški mornarji revolucionarji, ki so se v dobi svetovne vojne udeležili zarote v Boki Kotorski, bodo prihodnje leto na svečan način proslavili desetletnico osvobodjenja. Pri tej priliki bodo obiskali vse kraje, kjer so bili sproženi prvi strelji proti avstrijskemu vojnemu brodogradu.

* **Sodne počitnice.** Na Vidov dan 28. t. m. se bodo za vsa sodišča v državi pričele sodne počitnice, ki bodo trajale do 14. avgusta t. l.

* **Srebrno poroko** sta slavila v ožjem rodbinskem krogu g. Leopold Blaznik, pismonoša, in Antonija Blaznikova, rojena Polajnarjeva. Še na mnoga leta!

* **Za obiskovalce VII. Ljubljanskega velesejma,** ki se bo vršil od 2. do 11. julija t. l., veljajo v naši državi železniške ugodnosti, to je 50odstotni popust na vseh vlakih razen SOE: za odhod v Ljubljano na velesejem od 28. junija do 11. julija, za povratek od 2. do 15. julija. Prvotno je bilo dovoljeno za potovanje v Ljubljano od 28. junija do 8. julija in za povratek od 4. do 15. julija, kar pa je prometno ministrstvo v korist posetnikov spremenilo. Ta ugodnost se more izrabiti na podlagi sejske legitimacije, ki stane 30 Din in katere prodajajo vsi večji denarni zavodi, trgovske korporacije in Putnik (v Ljubljani ter Mariboru).

* **Davčni plačilni nalogi.** Finančni delegat v Ljubljani je te dni odredil, da se imajo v bodoče za vse neposredne davke vročevati davčni plačilni nalogi in se toraj davkoplačevalci o predpisu neposrednih davkov ne bodo več obveščali potom razgrnitve predpisnih izkazov pri občinah in davčnih uradih.

* **Izkopavanje cerkve iz četrtega stoletja.** V Grohotah na dalmatinskem otoku Solti se vrše starinska izkopavanja. Že pred leti so na pokopališču v Solti bili izkopani razni predmeti iz starodavne dobe. Sedaj so odkrili temelje in zidove starokrščanske cerkve, ki je bila zgrajena v četrtem stoletju.

* **Pomagajte!** Pišejo nam: Dne 21. maja t. l. je nastal strašen požar v Starem trgu pri Črnomlju in upepelil devet hiš z vsemi pripadajočimi gospodarskimi poslopji, skupno 16 poslopij. Ker se je požar razširil s strašno naglico, tako da je bilo v desetih minutah vse v ognju, ni bilo mogoče ničesar drugega rešiti kakor golo življenje. Zgorelo je z eno besedo vse, tako živež, obleka in mnogo živine. Škoda je tem večja, ker so zgorele tri trgovine, ki so bile na veliko založene z najrazličnejšim blagom. Nihče izmed nesrečnikov ni bil zavarovan niti za eno desetino resnične vrednosti. Škoda je uradno precejšena na preko štiri milijone dinarjev. Nesrečniki so ostali brez vseh sredstev in je nemogoče, da bi si sami pomagali. Zato trkamo na dobra in usmiljena srca: Podpirajte, pomagajte! V pomoč pogorelcem se je osnoval odbor v Starem trgu. Blagohotni darovi pa naj se pošiljajo na naslov: Hranilnica in posojilnica v Starem trgu pri Črnomlju.

* **Podaljšanje policijske ure ob priliki Ljubljanskega velesejma.** Na prošnjo Ljubljanskega velesejma je veliki župan ljubljanske oblasti dovolil podaljšanje policijske ure v območju mestne občine ljubljanske, in sicer: 1.) za vse gostilne in restavracije v Ljubljani do 1. ure, 2.) za vse kavarne v Ljubljani do 3. ure z omejitvijo, da se po 2. uri ne smejo več točiti alkoholne pijače, 3.) za restavracije, gostilne, kavarne in okrepčevalnice v ograjenem prostoru sejmišča do 1. ure.

* **Občinske volitve na Viču** bodo v nedeljo 7. avgusta t. l.

* **Kazen Radomira Pašića.** Pašićev sin Rade in zet Ljube Jovanovića Dragiša Stojadinović, ki sta se lani dolgo dajala po beograjskih listih, sta se v ponedeljek zagovarjala pred beograjskim

sodiščem. Eden kakor drugi kot tožitelj in toženec, ker sta se medsebojno obtožila radi klevet in žaljenja časti. Prvi je Dragiša Stojadinović nastopil proti mlademu Pašiću radi članka, kjer se je Rade poslužil preveč krepkih izrazov. Nato je Rade Pašić nastopil proti Stojadinoviću, ker je ta javno zapisal: «Mladi Pašić izigrava ustavo in vse, kar se v tej državi ceni», ter navajal, da Rade že šest let ni plačal nobenih davkov. Glavno obrambo je vodil sam Dragiša Stojadinović, ki je nastopil z nekaterimi poraznimi dokazi o početju Radomira Pašića. Senat je po daljšem posvetovanju ugotovil, da je Rade Pašić zagrešil kleveto ter ga je obsodil na dva meseca in 15 dni zapora ter na plačilo 20.000 Din za oklevetano čast, na 5000 Din globe v prid državni blagajni in na 2000 Din sodnih stroškov. Dragiša Stojadinović pa je bil popolnoma oproščen, ker je v svoji obrambi navedel točne in istinite podatke o Radomiru Pašiću.

* **Ponoven potres v Beogradu.** V noči od 31. maja na 1. t. m. so čutili baš ob polnoči v Beogradu in okolici zopet močen potresni sunek, ki mu je nekaj minut kasneje sledil še drug sunek. Kakor poročajo iz notranjosti Srbije, so čutili potres tudi v vseh drugih krajih, ki so bili prizadeti po nedavnem mnogo močnejšem potresu. Prebivalstva se je polotila panika in vse je zbežalo na prosto. Ko pa se sunki niso več ponavljali, so se ljudje počasi vrnili v domove. Škode potres ni naredil. — Tudi v Splitu so čutili te dni lažji potresni sunek.

* **Nenadna smrt na potovanju.** Brata Rudolf in Edmund Klimesch, prvi obratovodja v kranjski tovarni «Vulkan» in drugi bančni uradnik, sta se pripeljala z dunajskim brzovlakom iz Českoslovaške. V Zidanem mostu sta čakala na ljubljanski vlak in sta porabila odmor za kopanje v mrzli Savi. Kopala sta se tik kolodvora. Nenadoma je Rudolfu postalo v vodi slabo. Bil je v zadnjem trenutku rešen in zavlečen na breg, kjer pa je obležal mrtev, zadet od kapi. Drugega brata, ki je gledal prizor in se pri tem močno prestrašil, pa so pograbili valovi in ga odtirali s seboj. Njegovega trupla še niso našli.

* **Splavarska nezgoda pri Ptuj.** Na binkoštni ponedeljek popoldne je prispelo proti Ptuj par splavov. Ker grade v gornji Dravski dolini majhne slpave, da lahko plovejo med pečinami in skalovjem, jih potem povežejo po dva in tri skupaj. Tudi ti splavi so bili tako povezani. Eden med njimi je bil tako velik, da je zadel v lesen dravski most v Ptuj in se tako zagozdil, da ni bil v nevarnosti le splav, marveč tudi most sam. Zaradi močnega sunka je eden izmed štirih splavarjev padel v vodo in izginil v valovih.

* **Otrok utonil v gnojnici.** Iz Dražencev pri Ptuj poročajo o nesrečni smrti sinčka posestnika Antona Veronka. Pred nekaj dnevi sta se Veronka in njegova žena podala od doma. Pri hiši sta pustila osemletno hčerko Roziko in 17 mesecev starega sinčka Ivana. Zanašala sta se, da ju bo čuvala babica. Tekom popoldneva pa se je tudi babica odpravila na bližnjo njivo in je izročila Ivančka v varstvo Roziki. Zaradi vročine je Rozika zaspala, Ivanček pa se je igral v bližnji gnojnice ter naenkrat spodrsnil, padel v jamo in utonil. Ko se je babica vrnila, je našla Roziko še spečo, Ivančka pa je po daljšem iskanju potegnila iz gnojnice mrtvega.

* **Utonil zaradi krča.** V Savi pri Zagrebu se je kopal natak Milan Vrtačnik, Slovenec iz Blance pri Sevnici. V vodi je naenkrat začel klicati na pomoč in izginil v valovih. Pomoč je prišla prepozno in so Vrtačnika mrtvega potegnili iz vode. Sodi se, da ga je prijel krč.

* **Avtomobilska smrtna nesreča.** V četrtek popoldne se je odpeljal Ivan Podbregar, lesni trgovec iz Moravč, s svojim motornim kolesom proti Ljubljani po trgovinskih opravkih. Ko je vozil proti Prevojam, je prevozil na cesti ležeče bukovno poleno, ki se je zaradi hitre vožnje zapletlo v kolo vozila in povzročilo, da je vozač zamajal z volanom in zavozil v stran, kjer se je zaletel v ob cesti rastoče drevo s tako silo, da je obležal mrtev. Nesrečnik, ki je bil v okolici zelo priljubljen, zapušča majhno dete in mlado ženo.

* **Požar v Lukovici.** Pišejo nam: Minuli četrtek je zgodaj jutraj nenadoma nastal požar v Smerkoljevi hiši v Lukovici. Ker so vsi hišni prebivalci že spali, so ogenj opazili šele, ko je bil že precej močan. Da se je posrečilo omejiti ogenj, gre zahvala vrlim gasilcem, Blatnikovemu in Pungartnikovemu šoferju, orožniku g. Cvelbarju in prav tako ostalim, ki so deloma pomagali gasiti, deloma pa odnašali iz stanovanj ogroženo opravo. Škoda je znatna.

* **Težja nesreča mestnega avtobusa.** Pred kratkim je bil težko poškodovan na povratku iz Celja v Maribor mestni avtobus. Na Gornji Polskavi je namreč naenkrat pripeljal za avtobusom avto trgovca Robausa iz Maribora, ki je očitno hotel prehiteti velikana. Pri tem je zavozil na pesek in se odbil s tako silo v mestni avtobus, da se je ta prevrnil, a tudi mali avto se je zaletel na drugo stran v jarek. Pri tem je bil najbolj poškodovan avtobus. Potniki, ki jih je bilo sedem, so imeli precej sreče. Dobili so le lažje poškodbe. Med drugimi so bili poškodovani: soproga odvetnika dr. Hojnika s sinom, inženjer Vanek, dr. Pretnar iz Ljubljane, šofer Deželak in konduktor Sperša. Na avtobusu znaša škoda okrog 35.000 Din in bo trajalo dalje časa, preden bo zopet porabljen.

* **Avtomobil v ognju.** V soboto popoldne se je vozil z avtomobilom posestnik in lesni trgovec g. Lednik iz Socke v Celje. Na cesti na Lavi je nastala eksplozija in je bil avto naenkrat v plamenu. Gasilno društvo, ki je prihitelo na mesto nezgode, je rešilo samo motor.

* **Požar, najbrže zaneten od otrok.** V Apačah pri Ptuj je upepelil požar poslopja Ane Čehove. Škoda se ceni na 15.000 Din. Ob nastanku ognja sta se nahajala v sobi dva sinova posestnice, osemletni in triletni, medtem ko je bila Ana Čehova v približno 600 korakov oddaljenem gozdiču. Otroke so sosedje rešili. Obstoja sum, da so najbrže zanetili ogenj otroci.

* **Splavarjev samomor.** Pri Zmavčevi žagi v Gornjem gradu so potegnili izpod jeza truplo Jožefa Menčka, samskega splavarja, ki je šel prostovoljno v smrt, ker se mu je baje zmešalo.

* **Nepreviden voznik.** Hlapec posestnika Boriska iz Toplic je na mostu pri rudniški separaciji v Zagorju povozil triletno hčerko rudarja Šinkovca. Otrok je težko poškodovan.

* **Lani na smrt obsojen, letos na 15 mesecev.** Lani se je zagovarjal pred celjsko poroto Jožef Kokolj, ki je bil obdolžen, da je obenem z Marijo Stajnerjevo in njenim sinom Jožefom umoril v Kasazah pri Petrovčah 70letno preužitkarico Marijo Selmajstrovo. Obsojeni so bili takrat: Kokolj in Stajnerjeva v smrt na vešalih, mladoletni Jožef Stajner pa na deset let težke ječe. Zaradi poznejših izjav Stajnerjeve in njenega sina, ki sta naenkrat zanikala, da bi bil Kokolj sokrivec, se je obravnava proti Kokolju obnovila in je bil Kokolj obsojen na 15 mesecev težke ječe, ker so porotniki potrdili le krivdo, da je obtoženec vedel, da se pripravlja umor.

* **Fantovska podivjanost.** Na binkoštno nedeljo je prišlo več fantov v gostilno k Maganu v Ihanu. Seveda so pridno popivali in je kmalu prišlo do prerekanja, vendar je gostilničarki uspelo, da je faute pomirila ter jih pravočasno spravila iz gostilne. Okrog polnoči je Jurij Rahne iz Male Loke vpil po cesti in klical faute na korajžo. Ker se mu ni nihče odzval, je brez vsakega povoda napadel po česti idočega Karla Velepca iz Ihana, rekoč: «Kaj se potepaš ob tej uri okrog?» Velepec, tudi zastaven mladenič, je hotel z izzivcem Rahnetom takoj obračunati ter ga udariti s kolom po glavi. To so preprečili drugi fantje, ki so prišli po cesti. Vendar je Velepcu uspelo, da je snel v bližnji šupi z voza ročico, na kar je stekel pred drugimi fanti naprej in se skril ob cesti v grmovju. Ko je prišel mimo Jurij Rahne, ga je Velepec udaril z ročico po glavi tako močno, da se je Rahne takoj zgrudil nezavesten. Ostali fantje so ga nato prenesli na dom. Vsa pomoč je bila zaman. Rahne je v ponedeljek jutraj podlegel težki poškodbi. Domžalski orožniki so takoj v ponedeljek jutraj izsledili ubijalca Velepca ter ga odpravili v zapor.

* **Ropar umoril 13letno deklico.** Te dni dopoldne je prišel v Gorenji vasi pri Leskovcu ropar v hišo k Tomazinovim, kjer je našel doma 13letno deklico samo. Da ga ne bi izdala, jo je ubil. Uropal je 13.000 Din, ki so bili shranjeni v skrinji pod streho med furšico. Zločincu so morale biti razmere dobro znane. Aretirali so kot osumljenca nekega Trobentarja, ki je znan kot nasilnik.

* **Roparski napad na brzovlak Gjevgljelija-Beograd.** Na progi Gjevgljelija-Niš je bil izvršen v bližini postaje Pčinje bombni atentat na brzovlak. Bomba, na katero je naletel brzovlak, je s silnim pokom eksplodirala. Ker se je vlak nahajal že pred vhodom v predor, je vozil z zmanjšano hitrostjo, zaradi česar je strojevodja mogel vlak takoj ustaviti in je bil le stroj težko poškodovan. Tudi tir je bil v dolžini nekoliko metrov razbit. Vlak se je moral vrniti na postajo Pčinje. Storitve doslej še niso mogli izslediti, vendar je gotovo, da je bil nameravan roparski napad.

* **Bodite previdni!** Svoje dragoceno perilo smete prati le s Schichtovim terpentinovim milom, ker sicer propade.

ZDRAVSTVO

SOLNČNI ŽAR JE VIR ŽIVLJENJA IN ZDRAVJA.

Brez solnca ni človeškega in živalskega, pa tudi ne rastlinskega življenja. Rastlina se obrača za njim, kajti solnce ji daje moč, da more iz mrtvih snovi sestavljati žive spojine in tvoriti tako temelj za obstoj vsega življenja. Mi se premalo zavedamo njegove vrednosti za svoje zdravje in dobe se ljudje, ki vedno skrbno beže pred njegovimi žarki.

Solnce hrani v sebi velik zaklad za nas. Njegov žar ni nekaj enotnega, nego je sestavljen iz žarkov trojne vrste. Solnce nam pošilja s toplotnimi žarki toploto, s svetlobnimi svetlobo, poleg tega pa pošilja na zemljo še žarke, ki pospešujejo in povzročajo kemične procese, zato lahko imenujemo te žarke kemične. Solnčni žarek, kakor rečeno, ni nekaj enotnega, temveč ga lahko razkrojimo. Če namreč pustimo, da gre solnčni žarek skozi tristransko prizmo (stekleno), potem ne bomo na drugi strani dobili več enotnega solnčnega žara, temveč celo vrsto barvastih žarkov od rdeče, preko oranžne, rumene, zelene, modre do vijoličaste barve, to je tako zvani solnčni šar ali spektrum. Prizma je torej solnčni žar razkrojila. Solnčni žar sestoji iz teh različnih svetlobnih žarkov, ki jih dobimo na drugi strani prizme ločene. Vsi ti žarki so našemu očesu vidni. Poleg teh pa je še mnogo nevidnih žarkov, in teh je znatno več, tako da tvorijo vidni solnčni žarki le majhen del vseh. Tak solnčni šar nam nudi često tudi priroda sama, in sicer v mavrici.

Tam, kjer se na šaru z vijoličastimi žarki končajo vidni žarki, je še mnogo žarkov; njihov obstoj lahko dokažemo na kemičen način. Tu se nahajajo predvsem kemično učinkujoči žarki. Ker so ti nevidni kemični žarki poleg vijoličastih, zato jih imenujemo preko-vijoličaste ali s tujo besedo ultravijolične žarke. Prav tako imamo na drugi strani šara poleg rdečih tako zvane prekordeče žarke, ki jih smatramo za toplotne žarke. Velikega pomena so predvsem prekovijoličasti (ultravijolični) žarki, o katerih je znanost že mnogo razkrila. Omeniti je treba še, da so tudi med modrimi in med vijoličastimi žarki taki, ki imajo podobne lastnosti kakor ultravijolični.

Da bivanje na solncu človeku koristi, so vedeli že davno, niso pa znali razločevati posameznih vrst žarkov, niso še prišli do tega, da bi glavni vpliv solnca na naše telo pripisovali kemičnim žarkom, kakor to vemo danes. Solnčnim žarkom je izpostavljena koža, na njo torej in samo na njo vplivajo kemični žarki. Navadno ločimo tri načine delovanja solnčnih žarkov: solnce kožo pordeči,

vname ali pa porjavi. Ti trije načini lahko prehajajo drug v drugega. Vemo, da se vname koža, če se le predolgo naenkrat mudimo na solncu ali pa, če se brezskrbno izročimo solnčnemu vplivu visoko v gorah na lednikih. V prvem primeru vplivajo kemični žarki predolgo, v drugem prehudo, kajti v gorah je vpliv kemičnih žarkov mnogo močnejši. To pa zaradi tega, ker v gorah ni v ozračju prahu, ki zadržuje veliko množino teh žarkov in jim v dolini tako prepreči hitrejšo učinkovanje.

Oglejmo si sedaj, kaj vse more napraviti solnce, kako deluje na našo kožo. Rekli smo že, da je koža del telesa, na katerega vplivajo solnčni žarki. Res se tudi v ostalem telesu vrše spremembe, toda te spremembe se vrše samo s posredovanjem kože. Solnčni žarki ne prodrejo namreč globoko v človekovo notranjost, njihov vpliv se razteza samo v najzgorjajočo kožno plast, to je povrhnico. Da bi solnce moglo s svojimi kemičnimi žarki priti do pljuč ali kosti, tega ni misliti. Vpliv solnca na notranjost je le posreden. Solnce vpliva torej neposredno le na kožno povrhnico, in sicer v povrhnici največ na njene spodnje celice, ki jih imenujemo temeljne celice, kajti iz njih nastane vsa povrhnica. Na te celice vplivajo kemični žarki tako, da se one hitreje razmnožujejo, hitreje napravljajo roženo plast povrhnice in hitreje tvorijo kožno barvilo (pigment). Odtod pride torej, da naša koža na solncu zarjavi; koža na telesnih delih, ki so bolj izpostavljeni solnčnemu vplivu (roke, obraz, vrat) je temnejša kakor tam, kamor solnce navadno ne pride.

Solnce more pospešiti razmnoževanje temeljnih celic povrhnice, kakor smo rekli. Kako to dokažemo? Kaj nam to praktično koristi? Rana v koži se prej lahko zaceli pod vplivom solnca kakor brez njega. Vsi vemo, koliko težje se celijo rane pozimi. Med drugim je pozimi tudi pomanjkanje solnčnih žarkov temu vzrok. Da se rana zaceli, govorimo takrat, če se njena površina preraste s tanko kožico, povrhnico, kakor jo imenujemo. Za to pa je potrebno hitro razmnoževanje temeljnih celic, ki tvorijo povrhnico. Potem, ko imamo enkrat plast temeljnih celic, se napravi tudi rožena, to je vrhna plast povrhnice. Roženi izdelki povrhnice so poleg rožene plasti tudi lasje in nohti. Kakor vpliva solnce na vse pospeševalno, vpliva tudi na to; lasje in kožna dlaka rastejo hitreje, enako tudi nohti.

Bolj kakor ta dva učinka kemičnih žarkov je jasen tretji učinek: to je nastanek pigmenta. Naša koža na solncu zarjavi, to vemo vsi. Marsikomu je žal, da to barvilo ob hladnem vremenu polagoma zopet izgine. Na kakšen način izgine, ne vemo natančno. Kakšno nalogo ima pigment (barvilo) v koži? Zadržuje škodljive svetlobne žarke in zabranjuje prehud vpliv solnčnih žarkov. Znano je namreč, da se po solnčenju najraje vname koža tistemu, ki je imel dotlej najbolj belo kožo, to je najmanj barvila v njej. Iz tega se tudi učimo, da se smemo od začetka solnčiti le malo časa, potem pa polagoma več. Kakor se je treba navaditi na druge stvari, se je treba navaditi tudi na solnce. Kožno vnetje dobimo lahko kaj hitro, poleg tega pa še druge težave zaradi posrednega vpliva solnčnih žarkov na ostale dele telesa. Dobro barvana koža pa ni samo manj občutljiva za škodljive vplive svetlobe, temveč ima tudi druge prednosti pred belo kožo. Težje jo je poškodovati, bolezenske kali se težje vgnezdijo v njej. Ni to samo radi pigmenta samega, temveč tudi radi drugih lastnosti pigmentirane kože. Mogoče so vse celice odpornejše, imajo posebne snovi, da jim je boj z bolezenskimi povzročitelji lažji.

Solnčna svetloba vpliva na temeljne celice tudi tako, da je koža bolj preskrbljena s krvjo. Odtod tudi zdrava, rdečerjava barva ljudi, ki bivajo na solncu, rdeča lica otrok, ki jih matere ne skrivajo pred solncem. Kot je

podlaga za dobro uspevanje človeka zadostna prehrana, tako more biti zdrava le tista koža, ki ima dovolj krvi.

Solnce dela torej kožo zdravo, nikakor pa se v tem ne izčrpa ves vpliv solnca. Mimogrede smo že omenili, da barvilo v temeljnih celicah vsrka vase solnčno moč, barvilo pa sčasoma iz teh celic izgine in človek izgubi temno polt. Kam gre barvilo, kam izgine dobljena solnčna moč? Tega ne vemo. Pač pa se ve v posebnih primerih jetike, ko je solnce izvršilo dobro svojo nalogo. Vsakodnevna izkušnja nas uči, kako silno ugodno vpliva solnce na jetičnega bolnika. Natančne poti tega vpliva sicer še ne poznamo, ampak uspehi so vidni in to je odločilno.

Solnca se torej nikar ne izogibljimo, vendar pa se mu seveda tudi ne smemo pretirano izpostavljati. Zlasti ne smejo pretirati s solnčenjem bolniki. Za jetiko težje oboleli se mora posebno skrbno čuvati, da ne pretira solnčenja.

BORBA PROTI JETIKI.

Jetika (tuberkuloza) je bolezen, ki jo povzroča klica ali bakterija, neznansko drobna rastlina v podobi palčke, ki se razmnožuje v človeškem telesu in ki je znana pod imenom «bacil tuberkuloze». Ta klica je tako drobna, da bi jih lahko na tisoče postavili na ost enega svinčnika. Kljče navadno zlezejo v telo v rani mladosti. Utegnejo priti v telo skupaj z mlekom, okuženim od jetične krave. Ali pa so se prikradle, ko je kak jetičnik nemarno zakašljajal, pljunil ali pa kihnil v prisotnosti otrok ali jih poljubil. Še pogosteje pa izvirajo od pljunkov, ki leže vsepovsod na cestnem tlaku in v jarkih in s katerimi otroci prihajajo v dotiko pri svojih igrah. Nič ni lažje, kakor da se njihove roke dotaknejo posredno ali neposredno posušenih pljunkov in se klice potem prenašajo od roke do ust.

Znanstvene preiskave dokazujejo, da večina odraslih oseb, zlasti onih, ki živijo v mestih, imajo klice jetike v svojem telesu že časa, ko dorastejo. To pa ne pomenja, da imajo jetiko, pač pa imajo okuženje. To okuženje, kakor smo omenili, navadno nastane v ranih otroških letih. Te klice se lahko drže v našem telesu leto dni, pet let, deset let ali vse življenje, ne da bi se zbudile v pogubonosno delovanje.

Kaj pa povzroča razvoj jetike (tuberkuloze)? Kaj spreminja to razmeroma neškodljivo okuženje v nevarno bolezen? Okoliščina, da se telesni stroj nahaja v slabem stanju prevelikega napora. Vzrok tega slabega stanja more biti težko delo brez zadostnega odmora, pomanjkanje primerne hrane, razuzdano življenje, druge bolezni, kakor influenza, pljučnica, osepnice ali pa slabe življenjske razmere doma ali pri delu, sploh vse, kar slabi telo.

Vsakdo lahko prispeva v velikem obsegu k preprečevanju okuževanja. N. pr. vsakdo lahko preneha pljuvati v javnih lokalit. Nihče ni primoran pljuvati. Ženske ne pljujejo, čemu naj bi moški? To je samo navada. Čisto in zdrav mleko ali pasterizirano mleko je drug način za preprečenje okuževanja.

Kar se tiče oskrbe bolnikov, je prva izmed vseh potreb pravočasna preiskava telesa v ranem razvoju bolezni. Čim se je odkrila bolezen, se mora začeti z zdravljenjem! Bolnik se lahko zdravi doma ali pa v bolnici. Kjerkoli naj se zdravi, najde, da obstaja zdravilo iz določenega programa, odmora, svežega zraka, dobre hrane in zdravniškega nadzora. Ako se tuberkuloza začne zdraviti pravočasno, je ozdravljiva.

Vsakdo je dolžan vedeti in poučiti druge o značaju in načinu širjenja jetike. Kadar bo tudi preprosto ljudstvo dovolj poučeno o tem, bo jetika med ljudmi postala prav redka bolezen.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

STRAHOVITI ZLOČINI PRPIČA MALEGA IN NJEGOVIH TOVARIŠEV.

S i s a k, v začetku junija.

Večina naših čitateljev se gotovo še spominja zloglasnega razbojniškega poglavarja Jovana Čaruge, ki je s svojo tolpo izvršil celo vrsto zločinov, na kar je bil v Osijeku skupno s svojim glavnim pajdašem Prpičem Velikim obešen, dočim so bili njegovi ostali tovariši obojeni na primerno dobo ječe. Od cele Čarugove tolpe je takrat uspelo samo enemu, da se je umaknil roki pravice. To je bil bratranec obešenega Prpiča Velikega, mladi Pavle Prpić, imenovan «Mali». Nekaj tednov pred vlovitvijo Čarugove tolpe se je bil Prpić Mali sprl s poglavarjem Čarugo zaradi plena in se umaknil iz tolpe. To mu je bilo v srečo, da je zaenkrat ušel zasledovanjem. Kmalu po Čarugovi usmrtitvi pa se je v Prpiču Malem zopet zbudil razbojniški nagon. Začel se je potikati okrog Siska ter si je za svoja pajdaša pridobil muslimana Ibrahima Krkića in Nikolaja Brdarića, ki se je nedavno prej vrnil iz kaznilnice. Ti trije lopovi so sedaj postali nov strah in trepet vsega prebivalstva v pokrajini Siska. Izvršili so celo vrsto roparskih umorov in ropov. Prpić Mali je postal še krvoločnejši kakor Čaruga. Orožniki so ga neprestano zasledovali, toda mali mož je bil zvit kakor lisica in se je znal spretno skrivati po gozdovih.

Najstrašnejši zločin, ki ga je izvršila Prpičeva roparska tolpa, je bil napad na samotnega posestnika Šoša v Šartovačkih vinogradih. Tu so omenjeni trije razbojniki letos 27. marca ponoči udarli v hišo. Zahtevali so od posestnika Šoša denar. Ker jim ga ni hotel dati, so ga zvezali. Enako so storili tudi z njegovim edinim sinom 13letnim Markom, ki so ga vrgli na tla in ga je Brdarić vpričo očeta zaklal kakor kokoš, takoj nato pa je Prpić z nožem obdelal in še dvakrat s sekuro udaril tudi posestnika Šoša. Naslednje jutro so sosedje našli posestnika Šoša nezvestnega, ki je končno v bolnici okrevljal, sina pa so pokopali.

Poslednji zločin, ki so ga zagrešili razbojniki, je bil napad na štiri mesarje iz Siska, ki so se vozili na sejem. V prostranem gozdu Brezovici so jih razbojniki prestregli s puškami ter jim ugrabili okrog 100.000 Din.

Ta rop je vzbudil v Sisku in okolici velikansko razburjenje in orožniške patrulje so začele znova križariti za razbojniki. Orožniška patrulja pod vodstvom narednika Lazarja Kuge je pred mesecem izsledila v gozdu Brezovici neznanega potepuha, ki se je takoj vdal. Ko je bil mož že vklenjen, so v njem prepoznali zloglasnega razbojnika Prpiča Malega. Z njim je bil prijet tudi Ibrahim Krkić, a čez par dni nato še Nikola Brdarić. Odvedli so jih v zapore sodišča v Petrinji, kjer se je začelo zasliševanje. Počasi so prihajale na dan vse grozovitosti, ki jih je zagrešila ta roparska trojica. Kolikor je doslej doglašeno, je Prpić Mali deloma lastnoročno, deloma s svojima pomočnikoma izvršil 10 velikih zločinov, in sicer: 3 roparske umore, 3 navadne umore, 3 rope in 1 težko telesno poškodbo. Poleg zgoraj opisanega zločina v Šošovi hiši razbojnike najbolj težijo naslednji zločini: Lani v oktobru so v vaši Jokovcu vpadli v hišo seljaka Martinčiča ter so zaklali njegovo ženo Kato in težko ranili hlapca. Nadalje je Prpić Mali v vasi Vukmanić pri Karlovcu ustrelil orožniškega kaplarja Srečka Uzelca, ki ga je hotel legitimirati, v Karlovcu pa je iz istega razloga obstrelil stražnika Cvetkovića.

Ze tri tedne vodi močna orožniška patrulja vse tré zločince iz kraja v kraj, kjer so se izvršili zločini. Ponekod je bilo ljudstvo tako ogorčeno, da je hotelo samo obračunati s krvoloki. Preiskava še ne bo kmalu končana, ker je treba marsikaj dokazati, četudi roparji večji del svojih zločinov sami priznavajo. Prpić Mali je hladnokrvn, le včasih se ga loti pobitost in začne prepevati pesem, ki jo je sam zložil in v kateri pravi, da je prišel konec «društva gorskih ptičev», odkar je bil obešen Čaruga in so sedaj vlovili še

njega, Prpiča Malega. Pri vsej svoji krvoločnosti napravlja 23letni Prpić Mali zelo dober vtis. Priporoča, kako ga je oče v mladosti hotel dati v gimnazijo, pa ni bilo denarja in je fant zašel na slaba pota. Ima tudi zelo lep rokopis. Čisto drugačen je njegov tovariš Ibrahim Krkić, ki je zares videti kakor divjak iz hoste in bi se ga človek moral ustrašiti na samem. Pač pa Brdariću ni prisoditi da ima tako zverinsko srce, da je mogel 64letnega Šošovega sina zaklati pred očmi lastnega očeta. V današnji ilustrirani prilogi prinašamo dve sliki razbojnikov in orožniške patrulje, ki jih vodi iz kraja v kraj, ob priliki pa bomo še podrobneje poročali o grozodejstvih in razpravi proti Prpiču Malemu in njegovima tovarišema.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

KALIFORNIJA.

V zadnjem članku v tej rubriki, kjer smo govorili o pacifiški železnici, smo omenili tudi Kalifornijo. Ker je razvoj te dežele v ozki zvezi z razvojem modernih prometnih sredstev, bo čitatelje gotovo zanimalo, če danes nekoliko več izpregovorimo o Kaliforniji sami.

Severno Ameriko so belokožci naselili z vzhodne obale. Pokrajine ob Tihem morju pa so bile do srede 19. stoletja nepoznane; ležale so predaleč na vzhodu. Tedaj pa so začeli leta 1848. iskati po Kaliforniji zlato in takoj so se usule tja cele reke izseljencev, hlepečih po zlatega bogastvu. V krasnem zatonu ob Tihem oceanu (morju) je ležalo tedaj skromno selišče z nekaj stotinami ljudi na istem mestu kjer se danes razprostira «kraljica Tihega oceana», vlemesto San Francisco.

Pomen mesta se je povečal, ko je bil leta 1869. zvezan Atlantski ocean s Tihim oceanom po pacifiški železnici, ki gre do San Francisca.

Pomladi 1906. je zadela mesto strašna nesreča; potres, združen s povodnjo in požarom, je uničil najobljubnejše dele mesta ter napravil nad 500 milijonov dolarjev škode.

Prebivalci pa so šli takoj na delo in kmalu zopet zgradili mesto.

Do najnovejšega časa je bil San Francisco nesporen vladar ob Tihem Oceanu, a polagoma sta se razvili na severu in jugu od San Francisca dve novi prometni središči, ki mu hočeta postati resna tekmovalca: Scattle v državi Washington in Los Angeles v južni Kaliforniji.

Scattle leži na skrajnem severo-zapadnem koncu Zedinjenih držav. Leta 1880. je štel kraj 4000 prebivalcev, danes jih ima blizu pol milijona, je končna postaja več železnic in eno najvažnejših središč obalnega prometa kakor tudi prometa v Azijo in Avstralijo. Scattle ima vrh tega jako ugodno podnebje; parki z 2 do 16 hektari zemlje dajejo mestu videz kaknega evropskega mesta, čeprav se začenja že četrte ure od mesta pragozd. Hitro razvijajočo se industrijo, ki obstoji v glavnem iz mlinov, žag in tovarn za ribje konzerve, podpirajo veliki premogovniki v bližini ter električne naprave, ki jih goni mogočen slap. Scattle je danes v Evropi še malo znan, a je videti, da bo sčasoma postal eno najvažnejših gospodarskih središč na svetu.

Drugi tekmovalca San Francisca leži v južni Kaliforniji. To je mesto Los Angeles.

Ze pred leti je prihajalo v Los Angeles na dan 225 železniških vlakov ter približno 600 električnih voz. Vzrok temu velikanskemu prometu je vedno naraščajoči obisk tujcev z vzhoda ter v prevažanju južnokalifornijskih kmetijskih pridelkov. Los Angeles, ki je imel leta 1870. šele 5000 prebivalcev, jih šteje danes pol milijona.

Severno od Los Angelesa se nahajajo bogati petrolejski vrelci, ki so pravi vzrok postanku tega mesta. Pomen teh vrelcev je postal tem pomembnejši, ko so začeli na železnicah in ladjah kuriti petrolej namesto premoga.

Napram San Franciscu ima Los Angeles ta nedostatek, da mu manjka pripravnega pristanišča. Pač ima mesto skoraj 100 kilometrov dolga pomol v morje, najdaljšega na svetu, kjer

lahko pristajajo največje ladje in kamor vlaki lahko dovažajo petrolej, a pravega pristanišča je ne more nadomestiti.

Prebivalstvo Kalifornije je prav mnogolično, kajti iskalci zlata so prihajali tja iz vseh krajev. V pisani mešanici se vidijo vse rase sveta z vsemi barvami kože. Vsi evropski, pa tudi večina azijskih jezikov se tu govore. Črnci, Mulati, Mestici razkladajo in nakladajo ladje; Kitajce v širokih narodnih nošah z dolgimi kitami lahko vidiš po vseh ulicah. Vendar imajo večino beli; ameriški Angleži so gospodarji dežele, ti so kvas v pisani ljudski mešanici bogate dežele; od njih so vse javne naprave v deželi, jezik in omika.

Prva razvojna doba, doba iskanja zlata, je danes za Kalifornijo že minila. V tej dobi je bilo veliko pustolovstva, ljudje so kakor v loteriji čez noč obogateli, drugi zopet obubožali.

Za iskalci zlata so prišli poljedelci, ki so začeli izkoriščati izredno rodovitnost zemlje. Danes je Kalifornija bogata poljedelska dežela; tu uspeva vino in sadje, zlasti južno sadje, glede katerega stoji Kalifornija na prvem mestu na svetu. Sodijo, da ima dežela 20 milijonov pomarančnih in limonovih dreves. Središče kalifornijskega sadjarstva je Los Angeles, nazvano ameriški «Palermo». Velike so vsote dolarjev, ki jih dobiva Kalifornija za izvoženo sadje.

Kalifornija je lepo urejena država, ki tvori člen Zedinjenih držav Severne Amerike.

Kalifornija nam je lep primer, kaj morejo moderna prometna sredstva napraviti iz kake dežele, ki ima za izkoriščanje potrebne pogoje. Delo nekaj desetletij je zadostovalo, da so se dvignili bogati zakladi iz zemlje, iz neznatnih vasic so nastala vlemesta s pol milijona prebivalci. Vse to pa bi bilo brez pacifiških železnic in modernih parobrodov nemogoče. Iznajdljivi človeški duh, podjetnost in pridnost ameriškega prebivalca je dala milijonom delo in omogočila udobno življenje.

ZANIMIVOSTI

NOV AMERIŠKI LETALEC PREKO MORJA.

V 43 urah iz New Yorka do blizu Berlina.

Lindbergh ni ostal dolgo časa nepremagljiv zmagalet zraka. Ze mu je sledil drugi, tudi Američan, ki je preletel celo daljšo progo kakor Lindbergh. V soboto po našem času opoldne se je dvignil ameriški letalec Chamberlin na svojem aeroplanu «Miš Columbia» na newyorškem letališču, da kot drugi preleti Atlantsko morje in po možnosti daljšo progo od Lindberghove. Izjavil je, da bo letel na Berlin. Spremljal ga je samo predsednik velike Ameriške zračne družbe Lewine, ki mu je tudi dal na razpolago denarna sredstva za polet. Ta se je odločil šele v zadnjem hipu in je skočil v aeroplan tik pred odhodom brez klobuka in v navadni obleki.

Chamberlin je vzel isto pot, po kateri je letel pred njim Lindbergh. srečno premagal nevarnosti Atlantskega morja in prispel v Evropo, kjer so ga okrog polnoči opazili nad Irsko.

Ne da bi se kje ustavil, je letel nad Anglijo, Belgijo in severno Francijo in prišel na binkoštni ponedeljek okrog 5. zjutraj do Dortmundu (Nemčija). Tam je očitno zgrešil pot. Zato se je spustil prav nizko, tako da so ga ljudje na letališču lahko razumeli, ko jih je spraševal: «Kje je Berlin?» Pokazali so mu smer, nakar se je, ne da bi pristal, zopet dvignil in kmalu izgubil proti vzhodu.

Iz Dortmundu so telefonično obvestili Berlin, kamor bi moral drzni letalec dospeti med 7. in 8. uro. Kljub zgodnjemu jutru se je vest bliskovito razširila po Berlinu in na letališču se je zbralo okrog 30.000 ljudi, ki so nestrpnost pričakovali, kdaj se prikaže Chamberlin, a letalca ni bilo od nikoder. Ze so se bali, da se je ponesrečil, drugi pa so se ludovali, da je letel kar preko Berlina, kar je naenkrat prišlo poročilo, da je moral pristati kakih 100 km od Berlina.

Šele popoldne so se zvedele podrobnosti. Kmalu za Dortmundom mu je po 43urnem poletu

Schichtovo

terpentinovo
milo

svojimi 7 odlikami

Tretja odlika: Prijeten duh.

Pranje s tem milom osvežuje v
kuhinjski sopari, pa tudi perilo
diši prijetno in sveže.

- 1.) Terpentini v milu.
- 2.) Velik in priročen kos.
- 3.) Prijeten duh.
- 4.) Slike iz pravljic za izrezati.
- 5.) Milo je v zavitku.
- 6.) Svetla barva.
- 7.) Razkuženje perila.

132

zmanjkalo bencina, da je moral pristati v kraju Helfta. Nahil je tam novo zalogo bencina in se takoj zopet dvignil, ne da bi ljudje vedeli, s kom so imeli opravka. Bencin pa je bil slabše vrste in motor ni deloval več brezhibno. Zato se je moral v bližini mesta Kottbus znova spustiti na tla. Naletel pa je na močvirnato zemljo. Aeroplan se je pogreznil in s zaril s sprednjim delom v zemljo, pri čemer se mu je zlomil propeler.

Ko so v Berlinu zvedeli za nesrečo, sta pohitela na pomoč dva aeroplana, vendar pa Chamberlinovega aparata ni bilo mogoče toliko popraviti, da bi lahko z njim nadaljeval pot. V Berlin je prispel Chamberlin šele v torek.

Chamberlin je star 33 let. Zaslovel je pred meseci s tem, da je ostal nepretrgoma v zraku 51 ur in tako potolkel vse svetovne rekorde. Na sedanjem poletu je bil v zraku 42 ur in prevozil v tem času blizu 7000 km. Premagal je Lindbergha tako glede časa kakor glede razdalje.

AMERIŠKA RAZISKOVALCA SEVERNEGA TEČAJA.

Strašne borbe s snežnimi viharji.

Še dva letalska junaka imajo Američani. To sta kapetan Wilkins in poročnik Eielson, ki že od lani raziskujeta Severno ledeno morje in pokrajine blizu severnega tečaja, katerega je lani preletel z letalom Američan Byrd ter z zrakoplovom slavni raziskovalec Amundsen. Preiskati hočeta te skrivnostne pokrajine natančneje in ugotoviti, ali bi bil mogoče preko severnega tečaja zračni promet med Ameriko, Azijo in Evropo.

Svoje taborišče sta si izbrala drzna raziskovalca v Barrowu na severu Alaske. Wilkins in Eielson sta se že jeseni dvakrat odpravila na pot, a obakrat jima je odrekel motor na aeroplanu, ko je zašel v snežni metež. Prodrli sta kakih 1000 km proti severnemu tečaju, pa sta se morala vrniti. Vendar pa sta že pri teh poletih ugotovila dragocene podatke za znanost, zrakoplovstvo in tudi vojaštvo. Dokazala sta namreč med drugim, da bi v primeru vojne japonski ali kitajski vojaški aeroplani po tej poti prav lahko tekom enega dneva dospeli v Ameriko.

V zgodnji pomladi sta se Wilkins in Eielson brez hrupa pripravila za nov polet. Odletela sta iz Barrowa 29. marca z bencinsko zalogo, preračunano na 2200 km. Ko sta preletela kakih 800 kilometrov, je motor v silnem mrazu zopet odpovedal, in to tako hitro, da ni bilo misliti na povratek. Pristati sta morala sredi večnega ledu. Uspelo jima je to izvesti tako spretno, da aeroplana nista pokvarila, dasi je pristanek na večnem ledu radi razpok in ledenih pečin zelo nevaren. Zmerila sta tudi morje, ki je bilo globoko nad 5000 m, kar je nov dokaz, da ob severnem tečaju ni kopne zemlje, ampak povsod le globoko morje.

Potrebovala sta en dan, da sta popravila motor. A komaj sta bila v zraku, je motor zopet odpovedal in vnovič sta se morala spustiti na led, tudi tokrat brez nesreče. Minulo je zopet več ur, preden sta motor popravila in zletela. Stroji je deloval brezhibno in že sta se veselila, da se bosta lahko srečno vrnila. Naenkrat pa sta zašla v strahovit snežni vihar. Letalo se je obupno borilo, da se prebije naprej, a besni vihar ga je metal sem in tja, da sta letalca komaj vzdrževala ravnotežje. Končno jima je pošel še bencin in morala sta tretjič pristati na ledu. V snežnem mežu nista videla nikamor in spustila sta se na tla kar na slepo srečo. Letalo se je pri tem tako poškodovalo, da je postalo nerabno.

Na tleh sta Wilkins in Eielson zapazila, da se nahajata na ogromnem ledenem splavu, ki se je naglo pomikal proti vzhodu. Pet dni sta neprosto-voljno potovala na tej strašni ladji. Porabila sta čas za to, da sta iz aeroplanovega ogrinja postavila male sani, na katere sta naložila živila.

Eielsonu so zmrznili vsi prsti na levi roki, ker je pri 30 stopinjah mraza brez rokavic prijel za kovinaste dele letala. Šesti dan je zadel ledeni splav ob stoječi led in ponesrečena letalca sta hitro skočila nanj. Vpregla sta se v sani in jo mahnila peš v smeri, kjer sta izračunala, da je neka naselbina Eskimov, ki sta jo poznala že od svojih lanskih poletov. Med strašnimi mukami ob 30 in več stopinjah pod ničlo sta sredi aprila dospela letalca k Eskimom in z njihovo pomočjo nato prve dni maja v Barrow, kjer sta odšla takoj v bolnico. Izkazalo se je k sreči, da ozeblina pri nobenem niso bile nevarne. Te dni sta bolnico zopet zapustila in že zopet se pripravljata, da bosta v začetku julija z novim aeroplanom obnovila borbo s skrivnostni večnega ledu.

NAGRADA ZA POLET OKROG SVETA.

Ves svet govori danes o drznem poletu ameriškega letalca Lindbergha, ki je v 33 urah preletel s svojim letalom Atlantsko morje. Toda to junaštvo Američanom še ne zadostuje. Kmalu po uspelem Lindberghovem poletu so se sestali zastopniki glavnih ameriških tvornic letal in zračno-prometnih družb ter sklenili razpisati nagrado 200.000 dolarjev, kar znaša po naši vrednosti preko 12 milijonov dinarjev, za onega, ki bi poletel z aeroplanom okrog sveta in spotoma pristal le enkrat. Pot naj bi vodila iz New Yorka preko Anglije, Nemčije, Rusije, Japonske in Tihega morja nazaj v Zedinjene države, kjer bi končala zopet v New Yorku. Dolga bi bila ta pot okrog 30.000 kilometrov in vozni čas bi trajal 120 do 150 ur. Vmesni pristanek bi bil v Sibiriji v kraju, ki bi si ga izbral letalec sam.

Američani so prepričani, da se bo še letos več tekmovalcev odpravilo na to dolgo in nevarno

pot. Letalec, ki se je bo lotil, bo moral ostati v zraku dvakrat po najmanj 60 do 70 ur in bo moral natovoriti bencina dvakrat toliko, kakor ga je imel Lindbergh pri svojem prekomorskem poletu.

Ako si predočimo silen razvoj moderne tehnike in zlasti zrakoplovstva v zadnjih desetletjih, si lahko predstavljamo, da se bo morda tudi našel letalec, ki bo preletel to dolgo pot.

Komaj 16 let je tega, kar je bil ves svet enako oduševljen kakor zdaj ob Lindberghovem poletu. Znani prvoboritelj zrakoplovstva Bleriot je takrat preletel kanal La Manche med Francijo in Anglijo ter izvršil delo, ki se je zdlo vsem nemogoče. In ta pot je dolga komaj 50 km, ki jih danes vsak aeroplan obvlada v 20 do 25 minutah ali še prej. Danes je polet preko La Manche že nekaj vsakdanjega. Če bo zrakoplovstvo tako napredovalo, bodo čez kakih 50 let že razpisane nagrade za polet na Mars.

× Pred zdravnikom se je zadušil. Blizu Linca si je dal sedemletni deček pri zobozdravniku izdreti bolni zob. Ko so klešče že opravile svoj posel, se je deček od bolečine stresel ter pri tem požrl izdrti zob, ki pa mu je ostal v grlu. Niti prisotni zdravnik ni mogel pomagati siromaku, ki se je vpričo njega zadušil.

× Na svetu je prostora le za 8000 milijonov ljudi. V Ameriko je nedavno prispel berlinski vseučiliški profesor dr. Penck, ki je izjavil, da je na svetu prostora le za 8000 milijonov ljudi. Več oseb se na svetu ne more preživeti. Ako se bo človeštvo na enak način množilo, kakor se množijo sedaj, bo tekom 300 let to število dosegeno. Za toliko oseb bo dovolj prostora, ne da bi ljudje trpeli pomanjkanje, toda tekom 200 let bo že treba začeti misliti na to, kako zmanjšati število prebivalstva, da ga ne bo več na svetu, kakor ga more zemlja prehraniti.

× Največje poslopje na svetu. V znanem ameriškem mestu Detroitu so nedavno dogradili 283 metrov visok nebotalnik, ki ima 85 nadstropij. To je sedaj najvišja zgradba na svetu. No, v tako zgradbo bi lahko spravili na primer ves naš Kamnik.

× Opasna tolovajska družba v Rusiji pod ključem. Pred kratkim je bil v bližini Moskve aretiran voditelj velike roparske tolpe Kolka, ki je bil strah in trepet vse pokrajine. Ko je bil načelnik tolpe enkrat na varnem in v okovih, ni več poznal tovarišstva in je po vrsti izdal vse svoje roparske pajdaše. V preiskovalnem postopanju se je dognalo, da je ta tolovajska družba izvršila 130 umorov in roparskih napadov. Po 16dnevem razpravljanju pred moskovskim sodiščem je bilo osem razbojnikov obsojenih na smrt, ostali pa so prejeli plačila v večletnih ječah.

× Avtomobil drvel brez soferja. V Londonu sta dva tatova ukradla avto in pobegnili z njim. Naenkrat sta opazila, da ju zasleduje policijski

Sledeče srečke, kupljene pri Zadrugi hranilnici r. z. z o. z. v Ljubljani, sv. Petra cesta 19, so bile izžrebane:

Dne 28. maja:

Po 2000 Din so zadele srečke št. 79.051, 20.838, 78.322.

Po 500 Din so zadele številke:

14.123, 5.738, 5.746, 5.716, 15.472, 15.487, 18.121, 30.967, 30.920, 40.522, 40.532, 40.558, 53.463, 53.474, 53.446, 53.492, 53.455, 53.453, 53.476, 66.670, 66.671, 66.608, 79.006, 79.077, 91.767, 91.724, 91.740, 91.716, 91.762, 91.726, 115.645, 115.656, 115.677, 9.766, 9.782, 9.772, 9.785, 11.540, 11.566, 23.438, 23.454, 23.500, 34.117, 47.701, 59.301, 59.311, 71.876, 71.827, 83.234, 86.314, 86.392, 96.922, 111.117, 111.189, 111.199, 111.137, 111.171, 120.192, 120.188, 909, 78.193, 78.173, 78.197, 78.190, 116.265, 116.260, 116.262, 9.176, 48.654, 48.657, 70.492, 70.456, 70.489, 70.482, 95.825, 95.879, 95.864, 111.730, 111.708, 111.722, 111.767, 111.873, 111.893, 111.900, 121.545, 121.531, 121.587, 121.501, 121.680, 34.768, 34.766, 61.078, 98.269, 122.811, 15.354.

Dne 30. maja:

Po 2000 Din so zadele srečke št. 18.147, 20.859, 59.353, 9.159 in 48.637.

Po 500 Din so zadele številke:

14.118, 14.144, 14.132, 76.703, 100.724, 100.715, 5.765, 5.724, 5.790, 5.732, 5.800, 15.460, 15.421, 18.193, 18.155, 18.177, 30.959, 30.950, 53.425, 53.426, 79.071, 79.065, 79.011, 91.791, 115.606, 115.692, 9.737, 11.545, 11.577, 11.580, 11.542, 20.839, 20.882, 20.812, 23.407, 23.403, 34.128, 34.144, 34.191, 59.362, 59.364, 59.359, 71.838, 71.858, 71.849, 71.862, 83.205, 86.303, 96.999, 96.903, 96.959, 96.913, 96.979, 96.967, 111.145, 111.156, 111.196, 120.194, 15.116, 78.151, 116.284, 9.101, 9.151, 70.434, 70.490, 95.877, 95.801, 95.890, 111.789, 121.565, 121.593, 121.642, 121.677, 121.626, 71.849, 72.494, 72.422, 83.897, 99.334, 120.665, 121.565, 122.816, 29.927, 41.827, 78.304, 92.080.

Izplačevanje dobitkov od 15. junija do 28. septembra t. l.

ZADRUŽNA HRANILNICA, r. z. z o. z. NA SV. PETRA CESTI 19.

Prva in največja razpošiljalnica srečk v Sloveniji.

avto. Na nekem ovinku sta zato poskakala z voza, ne da bi ga ustavila, in avto je drvel brez krmilarja dalje. Zaletel se je na obcestni hodnik in do smrti povozil staro ženo s tremi malimi otroki, nato pa se je razbil ob zidu neke hiše.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pomota.

Jaka: «Kaj, sedem otrok imate?»

Marijana: «Da, a osmi je na potu.»

Jaka: «Kedaj ga pa pričakujete?»

Marijana: «Tako! Tekel je po zemlji k peku...»

Dobra hčerka.

Gervazij: «Za ročna dela se pač ne zanimam, gospodična Kunigunda?»

Kunigunda: «O, pač! Včasih cele ure gledam, kako mama zadeluje luknje na svojih nogavicah...»

Doraščajoče šolarice.

Vera: «Kaj se je treba spovedati, če me je kdo poljubil?»

Zora: «Če nisi imela pri tem pregrešnih želj, mislim, da ljubi Bog ne more imeti ničesar proti poljubu.»

Avtomobilska nezgoda.

Karel: «Avtomobila ne spravimo več z mesta. Treba bo najeti v vasi par volov, da ga bodo vlekli dalje.»

Marija: «Izključeno. Z volji se ne peljem.»

Karel: «To bi nam moral povedati že prej, ko si stopil v voz, da se pelješ z nami...»

Na kolodvoru.

Potnik: «Že četrti ure stojim pred okencem, a ne dobim voznega listka.»

Postajni uradnik: «Dragi prijatelj, jaz pa sedim že deset let za tem okencem...»

Jeren sinko.

Stric: «Od koga si prejel udarce, dečko? Od očeta?»

Dečko: «Ne, od njegove boljše polovice.»

Korist časopisja.

Vlomilec: «Dajva izračunati, koliko nama je prinesel včerajšnji vlom!»

Njegov tovariš: «Škoda za trud, saj bova lahko jutri čitala vse v časopisih...»

Listnica uredništva

Motnik. Žal, proti zakonu.

Bučka. Doslovno, pravite, to je lahko napisati, toda račune prekriža tiskovni zakon, ki ne poma nikake šale. Ali boste odgovarjali?

Sv. Lenart pri Veliki Nedelji. Ali je vest popolnoma resnična? Ali imate priče? Tiskovni zakon je strog. Če je dokazana resnica, se lahko priobči.

MALI OGLASI

Razno manufakturno blago 129

za moške in ženske obleke kupite po zelo znižani cen, prav tako tudi svilene in polsvilene rute, katere prodajam zaradi prevelike zaloge pod ceno. — Tvrdka Anton Savnik, Škofja Loka.

Čevljarskega vajenca 157

ki bi imel hrano in stanovanje v hiši, sprejme takoj Ig. Oražem, Ribnica, Gorenja vas, Dolenjsko.

Sandale

ter lahke čevlje vseh vrst za gospode in dame priporoča priznana najboljša trgovina s čevlji

„DOKO“ Ivan Čarman
Prešernova ulica šte. 9, dvorišče.

Ako boleate na krvi, želodcu, pljučih, jetrah, mehurju itd., poskusite se ozdraviti s

španskim zeliščnim čajem,

kateri je sestavljen iz okoli 40 raznih planinskih zelišč po dr. I. Königu. Kuha se brez alkohola in brez sladkorja. Naročite takoj za 20 Din 4 zavitke tega zdravilnega čaja, ki ga razpošilja 154

Jos. Urek, Marija Snežna.

BREZPLAČNO

polijemo vsakomur knjižico „POTA K FIZIČNEMU IN MORALNEMU PREPORODU“. Tvarina za to knjižico je vzeta iz poučnih del znanih pisateljev, kakor n. pr. „Dete in hrana“ od dr. Hajga, „Podaljšano življenje“ od prof. dr. Guaze, „Filozofija hranjenja“ od prof. Biluza, „Največ narodni bč“ od D. Kaleničenka, „Življenje“ od dr. Voronova.

Vsebinske knjige: Uvod, ohranitev zdravja in podaljšanje življenja po metodi francoskega profesorja dr. Guaze, zrak in sonce, «Vitaminski», tvorilci energije, higijensko-dietetična instrukcija, psiho-filozofska gimnastika z 10 slikami, metoda A. K. Anohina, vzroki in zdravljenje bolezni, pomlajevanje in podaljšanje življenja, sijajne poskušnje, ki so jih izvršili prof. Štajnar, S. Voronov in drugi. Zdravniške ocene dejstva «Kalefluid» D. Kaleničenka. Pisma bolnikov o kalefluidu. Glede knjige se obrnite na naslov: MILOŠ MARKOVIČ, 155 Beograd, Katičeva ulica br. 1, Lit. D.

Čitateljem „Domovine“ se priporoča znano domače podjetje

pri „ČEŠNIKU“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica.

Velika zaloga pomladanskega in letnega blaga za ženske in moške obleke.

Največja izbira novih svilnatih rut in šerp.

Pri nakupu bališča se priporoča ženinom in nevestam.

V zalogi samo češko in angleško blago.

Postrežba poštena! 82

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Veleučnemu g. dr. I. Rahlejev!

Beograd

Kosovska ulica 43.

Moj oče trpi že več let na revmatizmu. Danes mi piše, da je slišal o Vašem zdravilu Radio Balsamika, ki ga zelo hvalijo in da je že mnogim pomagal. Tudi moj oče je dobil pred par tedni stekleničko Radio Balsamika, ki mu je zelo pomagal. Na žalost pa ni mogel dobiti več tega zdravila, ki mu je izmed vseh, kar jih je do sedaj rabil, najbolj pomagal. Ker biva v Italiji, me je prosil, naj mu naročim Radio Balsamika. Zato Vas prosim, da mi takoj pošljete šest stekleničic po poštne povzetju.

Z veličastnim pozdravom

Gospic, 2. oktobra 1924. Janko Gracin.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43, pritličje 6.

Posledice so strašne

če se zanemari pravilno negovanje celoga telesa. Že naši očetje in dedje so vedeli, da dnevna uporaba pravega Fellerjevega «Elsafluida» krepi mišice in kite, daje živcem moči in varuje pred boleznijo. Drgnenje in umivanje z «Elsafluidom» nas obdri s sveže in odporne, umirja živce in ublažuje bolečine. S svojo magostransko uporabo se pokazuje «Elsafluid» od zunaj in znotraj vedno koristnim kot staro dobro domače sredstvo in kosmetikum. Močnejše in boljšega delovanja kot francosko žganje.

Zahtevajte za poskus v lekarnah in odgovarjajočih prodajalnah izrecno Fellerjev pravi Elsafluid, v poskusnih stekleničkah po 6 Din, v dvojnatih stekleničkah po 9 Din, ali specialnih stekleničkah po 26 Din. Po pošti pride tem ceneje, čim več se naroči naenkrat; z zavojnico in poštno vred stane: 9 poskusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni stekli. 61 Din 37 " " 13 " " 6 " " 137 54 " " 36 " " 12 " " 390 "

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER

lekarnar v STUBICI DONJI

Elsatrg št. 360 (Hrvatska).